

STORTINGET

Innst. 379 S

(2025–2026)

Innstilling til Stortinget
fra finanskomiteen

Meld. St. 9 (2025–2026)

Innstilling fra finanskomiteen om Finansmarkeds- meldingen 2026

Til Stortinget

1. Innledning

1.1 Sammendrag

Regjeringen legger her frem den årlige meldingen til Stortinget om finansmarkedene. Kapittel 2 redegjør for regjeringens arbeid med å legge til rette for gode og forutsigbare rammevilkår for finansnæringen. Kapittel 3 gjennomgår utsiktene for finansiell stabilitet. Kapittel 4 fokuserer på markedsstruktur i ulike deler av finansmarkedene samt kapitaltilgang for husholdninger og bedrifter. I tråd med sentralbankloven § 1-8 redegjør Finansdepartementet i kapittel 5 for virksomheten til Norges Bank i 2025. Norges Banks årsrapport følger som uttrykt vedlegg til meldingen. Kapittel 6, 7 og 8 gir oversikt over virksomheten til henholdsvis Finanstilsynet, Folketrygdfondet og Det internasjonale valutafondet (IMF) i 2025. Hvert år legger regjeringen også frem en egen melding for Stortinget om forvaltningen av Statens pensjonsfond.

1.2 Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Frode Jacobsen, lederen Tuva Moflag, Tellef Inge Mørland, Even A. Røed og Maria Aasen-Svensrud, fra Fremskrittspartiet, Hilde Grande, Martin Virkesdal

Jonsterhaug, Hans Andreas Limi og Tom Staahle, fra Høyre, Henrik Asheim og Nikolai Astrup, fra Sosialistisk Venstreparti, Marthe Hammer, fra Senterpartiet, Bjørn Arild Gram, fra Rødt, Mímir Kristjánsson, fra Miljøpartiet De Grønne, Ingrid Liland, fra Kristelig Folkeparti, Jørgen H. Kristiansen, og fra Venstre, Abid Raja, viser til at komiteen avholdt åpen høring 8. mai 2026, der sentralbanksjef Ida Wolden Bache var særskilt invitert for å redegjøre for utøvelsen av pengepolitikken. Referatet fra høringen med sentralbanksjefen er lagt ved denne innstillingen.

Komiteen viser ellers til at det gjennom høringsrunden har kommet muntlige og skriftlige innspill fra 16 ulike organisasjoner.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at regjeringen det siste året har styrket finansnæringens rammevilkår gjennom blant annet endringer i skattereglene for verdipapirfond og fonds-konto for å motvirke dobbeltbeskatning. Videre har regjeringen pålagt Finanstilsynet et oppdrag om å drive forenklingsarbeid for næringen. I tråd med ønsket fra finansnæringen har regjeringen økt tempoet for innlemming av EU/EØS-regelverk, med sikte på regelverks-harmonisering og like konkurransevilkår. Regjeringen har økt grensen for innbetaling til IPS og fått på plass et nytt rammeverk for folkefinansiering. Disse medlemmer merker seg ellers at nye beregninger som fremkommer i finansmarkedsmeldingen, viser at merverdiavgiftsunntaket for finansnæringen nå er beregnet til å utgjøre om lag 19,8 mrd. kroner, mens finansskatten som ble innført av Solberg-regjeringen for å kompensere for dette unntaket, er anslått til å utgjøre 6,7 mrd. kroner

i påløpte skatteinntekter i 2025. Dette utgjør nå en differanse på 13,1 mrd. kroner i næringens favør.

Disse medlemmer viser videre til at regjeringen i finansmarkedsmeldingen varsler at man for inneværende år arbeider med flere forenklingsprosesser for finansnæringen, blant annet innen bærekraftsrapportering, EUs «Listing Act», åpning for årsberetning og årsregnskap på engelsk og referanseverdiforordningen. Regjeringen arbeider videre med inntektsdelingsavtaler for fondsnæringen, fondsstrukturer med variabel kapital og valutasikring av andelsklasser. Disse medlemmer merker seg at regjeringen nylig har varslet en omlegging av Investinor, slik at selskapet kan benytte midler som er avsatt til direkteinvesteringer, til å investere i fond, samtidig som Investinor nå gis anledning til å investere i fond-i-fond-konstruksjoner sammen med private investorer, inkludert forsikrings- og livselskaper. Nærings- og fiskeridepartementet er i gang med å utarbeide en systematisk oversikt over tilgangen til kapital for oppstarts- og vekstbedriftene i Norge. Disse medlemmer viser til at regjeringen fortsetter å prioritere arbeidet med å legge til rette for en konkurransekraftig finansnæring i Norge.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener finansmarkedsmeldingen er en god beskrivelse av status, men den mangler klare ambisjoner og tydelige grep for å et bedre finansmarked. Disse medlemmer mener markedet og situasjonen i verden forsterker behovet for å bygge norsk konkurransekraft, sikre mer innovasjon og mer verdiskaping. Disse medlemmer ønsker mer offensive mål og tiltak enn det som legges frem i meldingen.

Disse medlemmer vil understreke behovet for at finanspolitikken i større grad legger til rette for økt verdiskaping, konkurransekraft og effektivitet i finansnæringen. Disse medlemmer mener meldingen i for liten grad problematiserer hvordan økende regulering og byråkrati påvirker norske aktørers konkurransevne.

Disse medlemmer mener meldingen bærer for mye preg av reguleringer som begrenser fremfor å øke konkurransekraften i næringen.

2. Rammer for finansnæringen

2.1 Oppfølging av anmodningsvedtak nr. 995 (2024–2025)

2.1.1 SAMMENDRAG

I meldingens kapittel 2 følger regjeringen blant annet opp anmodningsvedtak nr. 995 om finansnæringens rammevilkår. Departementet har mottatt innspill fra aktører i finansnæringen og andre interessenter til

gjennomgangen av rammevilkårene, både gjennom et åpent innspillmøte og skriftlig. Innspillene berører blant annet tempo på gjennomføring og innlemming av EU/EØS-regelverk, nasjonale tilpasninger i sektorregelverk, tilsynspraksis, forenklinger, kapitalkrav i bankene, sparebankenes adgang til å betale kundeutbytte og kapitaltilgang for oppstarts- og vekstselskaper. I en del innspill er det argumentert for at det er en konkurranseulemp med strengere regulering og tilsynspraksis i Norge enn i andre land innenfor EØS-området.

2.1.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen viser til at tilstrekkelig finansiell beredskap inngår som en viktig del av totalberedskapen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Venstre, viser til at Stortinget ved behandlingen av finansmarkedsmeldingen i 2025 ba om at det skulle foretas en helhetlig gjennomgang av rammevilkårene for finansnæringen, i dialog med næringen.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Venstre, viser til at regjeringen har fulgt opp dette gjennom skriftlige innspill og et åpent innspillmøte. Dette flertallet merker seg at det har vært et stort engasjement fra næringen i forbindelse med dette arbeidet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet merker seg at finansmarkedsmeldingen for 2026 omtaler kapitaltilgangen for norsk næringsliv, men at det ikke foreslås konkrete tiltak for å bedre situasjonen. Meldingen mangler en gjennomgang av rammevilkårene og en vurdering av konsekvensen av at Norge har en strengere regulering enn andre sammenlignbare land. Disse medlemmer merker seg at regjeringen sier at den skal bidra til at næringen skal være robust og konkurransedyktig, men det sies ikke noe om hvordan dette skal oppnås. Disse medlemmer mener det er bra at soliditet er et sentralt moment i finansmarkedspolitikken, men det er en svakhet at det ikke er andre målbare ambisjoner eller mål som underbygger ambisjonen med den politikken som føres.

Disse medlemmer mener det må sikres like konkurransevilkår mellom norske og utenlandske banker, særlig når det gjelder kapitalkrav og tilsynspraksis.

Disse medlemmer viser til at regelverket begrenser norske aktører sammenlignet med andre sammenlignbare land og at regelverksmengden er for omfattende og må forenkles betydelig.

Disse medlemmer viser til at Norge har høye og særnorske kapitalkrav sammenlignet med andre land i Europa, herunder systemrisikobuffer og pilar 2-krav som skaper ulike konkurransevilkår og på den måten svekker norske finansinstitusjoner. Disse medlem-

mer mener kapitalkravene som stilles i Norge, er for høye og må tilpasses med andre land.

Disse medlemmer mener norske banker påføres høyere kostnader og dårligere rammevilkår enn sine internasjonale konkurrenter.

Disse medlemmer viser til at tilsynspraksisen i Norge over tid har bidratt til at nisjebanker i Norge har valgt å flytte ut. Det er konkurransehennende og bidrar ikke til norsk verdiskaping.

Disse medlemmer er positive til endringene som omtales, knyttet til økt bruk av e-faktura og digital bokføring, og støtter at det iverksettes forenklingstiltak innen områder som bærekraftsrapportering og digitalisering.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en sak som ser på hvordan man kan få en mer forutsigbar og harmonisert tilsynspraksis med finansinstitusjonene i Norden.»

«Stortinget ber regjeringen utarbeide tydelige mål for finansmarkedspolitikken og klare prinsipper for regulering av finansmarkedene for å sikre større forutsigbarhet for næringen. Stortinget ber videre regjeringen utnytte handlingsrommet innenfor EØS-regelverket bedre ved gjennomføring av nytt europeisk regelverk, slik at norske finansaktører ikke påføres strengere eller mer byrdefulle regler enn nødvendig.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti mener en helhetlig gjennomgang av finansnæringens rammevilkår burde vurdert i hvilket omfang næringen er regulert og skattlagt annerledes enn i resten av EØS. Disse medlemmer savner tallfestede sammenlikninger med andre land, en klar beskrivelse av hva regjeringen mener er de viktigste utfordringene, en prioritert tiltaksliste og en tydelig tidsplan for gjennomføring.

Utviklingen i finansmarkedsreguleringen i Europa skjer raskt, og de andre nordiske landene arbeider aktivt med rammevilkår for å bedre egen nærings konkurransevne. Disse medlemmer ber regjeringen sørge for at dette også gjøres i Norge, og viser til Høyres representantforslag om en handlingsplan for å styrke finansnæringen i Norge, jf. Dokument 8:240 S (2024–2025) og Innst. 514 S (2024–2025).

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne viser til at finansmarkedene skal tjene samfunnet og bidra til økonomisk trygghet, omstilling og rettferdig fordeling, ikke først og fremst legge til rette for økt finansiell spekulasjon og stadig høyere overskudd i banksektoren. Disse medlemmer mener derfor at

vurderinger av hvordan oppnå reell konkurranse i bank- og finansmarkedene som forhindrer at gevinster konsentreres som høy fortjeneste i banksektoren, fremfor å komme husholdninger og næringsliv til gode, burde vært løftet frem som hovedtema i meldingen.

Disse medlemmer viser til at norsk økonomi over tid har blitt mer sårbar som følge av høy gjeldsbelastning i husholdningene, høye boligpriser og et finansmarked der en stor andel av kreditten kanaliseres til bolig- og næringseiendom framfor produktive investeringer og grønne næringer. Disse medlemmer mener finansmarkedsreguleringen i større grad må brukes aktivt for å styre kredittveksten og kredittsammensetningen, slik at finansielle ressurser i større grad understøtter verdiskaping, grønn omstilling og utvikling i hele landet.

Disse medlemmer vil understreke at natur- og klimarisiko og manglende grønn omstilling utgjør en stadig større trussel mot finansiell stabilitet. Finansreguleringen må derfor i større grad integrere hensynet til klima, natur og omstillingsrisiko i bankenes risikovurderinger, kapitalforvaltning og utlånspraksis. Disse medlemmer mener finansnæringen må pålegges tydeligere krav til rapportering, stresstesting og håndtering av klima- og naturrisiko, og spille en mer aktiv rolle i å finansiere den grønne omstillingen av norsk økonomi.

Komiteens medlemmer fra Miljøpartiet De Grønne og Venstre merker seg at regjeringens gjennomgang av rammevilkårene i stor grad er beskrivende og prosessorientert. Det er positivt at det er etablert dialog med næringen, men det er et tydelig gap mellom de strukturelle utfordringene som identifiseres, og de konkrete tiltakene som foreslås. Disse medlemmer mener Stortinget bør etterspørre tydeligere mål og tidsplaner for oppfølgingsarbeidet, slik at anmodningsvedtak nr. 995 (2024–2025) gir reell politisk retning og ikke bare prosessinstruksjoner til forvaltningen.

2.2 Mål og hensyn for finansmarkedsreguleringen

2.2.1 SAMMENDRAG

Utformingen av finansnæringens rammevilkår har betydning for næringens konkurransevne, vekst og omstilling. Regjeringen er opptatt av en robust og konkurransedyktig finansnæring.

Myndighetenes viktigste bidrag til gode og stabile rammevilkår for finansnæringen skjer gjennom det løpende arbeidet med å sikre at regelverket er oppdatert og gir likest mulig konkurransevilkår som det som gjelder i EU, samtidig som en ut fra forholdene i egen økonomi legger til rette for finansiell stabilitet, velfungerende markeder og forbrukervern. Myndighetene må

regelmessig vurdere kostnadene ved regulering opp mot gevinstene.

2.2.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen vil understreke betydningen av at man bygger et finansielt system som er i stand til å takle kriser som finanskrisen i 2008, samtidig som man bidrar til å bygge en konkurransedyktig finanssektor som kan støtte opp under vekst og omstilling. Komiteen mener det i den forbindelse er avgjørende at man gjør grundige vurderinger av både omkostningene og gevinstene ved finansmarkedsreguleringer før man gjennomfører nye reguleringer.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne understreker at finansmarkedsregulering, som all annen regulering, bør bygge på en avveining mellom samfunnets nytte og kostnad. Finansnæringen er en av Norges mest produktive næringer, en stor bidragsyter til fellesskapet og en forutsetning for at kapital når frem til bedrifter og husholdninger over hele landet. God finansmarkedsregulering handler ikke utelukkende om å redusere risiko, men også om å legge til rette for at næringen kan vokse, fornye seg og skape verdier i fremtiden. Finansmarkedspolitikk må også være næringspolitikk.

Komiteens medlemmer fra Miljøpartiet De Grønne og Venstre vil understreke at et velfungerende finansmarked er en forutsetning for den omstillingen norsk økonomi trenger. Disse medlemmer deler Finans Norges syn om at det er få spor av fjorårets «sense of urgency» i årets melding, til tross for at hendelser det siste året ytterligere forsterker behovet for å bygge norsk konkurransekraft, innovasjon og verdiskaping med basis i en velfungerende og konkurransedyktig norsk finansnæring. Finansmerkene er ikke et mål i seg selv, men et virkemiddel for kapitaltilgang, innovasjon og verdiskaping. Disse medlemmer mener at regjeringen i for liten grad har anerkjent finansmarkedsreguleringens næringspolitiske dimensjon: At regulatoriske valg i sum avgjør om kapital allokteres til det nye næringslivet eller forblir i det eksisterende. Kost-nytte-vurderinger av regulering bør systematisk inkludere konsekvenser for innovasjon og kapitaldannelse, og ikke bare finansiell stabilitet isolert.

Komiteens medlem fra Venstre fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av våren 2027 legge fram en sak for Stortinget med en systematisk gjennomgang av alt relevant finansregelverk, med mål om å fjerne særnorske tilleggskrav som ikke kan be-

grunnes med dokumentert høyere risiko i det norske finansielle systemet, og der EU-regelverket allerede gir tilstrekkelig beskyttelse.»

2.3 Arbeid med EU/EØS-regelverk på finansmarkedsområdet

2.3.1 SAMMENDRAG

Gjennom EØS-avtalen er norsk finansmarkedsregulering tett knyttet opp mot finansmarkedsreguleringen i EU. De siste årene har EU rettet oppmerksomheten mot forenklinger og mot tiltak som kan styrke finansnæringens konkurransevne. Et grunnleggende prinsipp i EØS-samarbeidet er at EØS-avtalen skal videreutvikles i takt med utviklingen i regelverket for EUs indre marked for å sikre rettslig homogenitet. Dette er avgjørende for norsk næringslivs mulighet til å konkurrere på mest mulig like vilkår med næringslivet i EU-landene. Regjeringen prioriterer arbeidet med innlemmelse i EØS-avtalen og nasjonal gjennomføring av EØS-rettsakter høyt. I 2025 tok Norge og EØS-landene inn 107 finansmarkedsaker i EØS-avtalen. Departementet vil i det kommende året fortsette arbeidet med å sikre at norske finansmarkedsaktører så langt som mulig står overfor samme regler som aktører i EU. I begynnelsen av april 2026 var det 84 EØS-relevante finansmarkedsrettsakter som var vedtatt og i kraft i EU, men som ennå ikke var tatt inn i EØS-avtalen.

Departementet er opptatt av å identifisere prosesser i EU som kan være av særlig betydning for norske interesser og aktører på et tidlig tidspunkt, slik at norske vurderinger og synspunkter kan spilles inn til EU-kommisjonen før denne fremmer forslag til regelverk. Den 19. august 2025 arrangerte departementet et innspillsmøte om EU/EØS-saker på finansmarkedsområdet. Departementet har også nylig arrangert et eget innspillsmøte om EUs markedsintegrasjonspakke.

2.3.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen viser til at Norge og EØS-landene i 2025 tok inn 107 finansmarkedsaker i EØS-avtalen. I begynnelsen av april 2026 var det 84 EØS-relevante finansmarkedsrettsakter som var vedtatt og i kraft i EU, som ennå ikke var tatt inn i EØS-avtalen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Rødt, støtter også at regjeringen på et tidlig tidspunkt arbeider med å identifisere prosesser i EU som kan være av særlig betydning for norske interesser og aktører, slik at man har best mulig forutsetninger for å påvirke regelverksutformingene.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt, vil understreke betyd-

ningen av at man fortsetter å ta ned etterslepet av rettsaktene.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at norske finansmarkeder er dypt integrert i det europeiske markedet, og at EØS-avtalen er et fundament for norske finansaktørers konkurransevne. For å sikre gode konkurransevilkår, er det viktig at nye EU-regler innføres raskt i norsk rett. Siden i fjor har det vært en viss reduksjon i etterslepet, da over 90 finansmarkedsrettsakter lå på vent på denne tiden av året, men det er fortsatt et stort forbedringspotensial.

Disse medlemmer er bekymret for at høyt etterslep over tid kan svekke forutsigbarheten og konkurransevnen for den norske finansnæringen. EU arbeider nå med å styrke konkurransekraften i det indre markedet og i sin finansnæring. Det er viktig at Norge ikke blir hengende etter med dårligere regler. Disse medlemmer merker seg også følgende i høringsinnspillet fra Finans Norge:

«Norsk finansnæring er del av nettverksøkonomien i det indre markedet. Dette er spesielt viktig på områder som handler om å beskytte individer og samfunnet mot ulike former for trusler. Ved etterslep i tiltak på slike områder framstår Norge som en svak lenke i nettverket. Det innebærer både sikkerhets- og omdømmerisiko for Norge og norske aktører.»

Disse medlemmer vil derfor understreke viktigheten av at regjeringen reduserer etterslepet så raskt som mulig.

Komiteens medlemmer fra Miljøpartiet De Grønne og Venstre viser til at 84 EØS-relevante finansmarkedsrettsakter per april 2026 er vedtatt og i kraft i EU uten å være tatt inn i EØS-avtalen. Dette representerer en reell konkurranseulempe for norske finansmarkedsaktører, ettersom de møter ulike regler enn sine europeiske konkurrenter. Disse medlemmer mener EØS-etterslepet på finansmarkedsområdet er et strukturelt problem som krever sterkere politisk prioritering, ikke bare prosessoppfølging.

Disse medlemmer vil særlig fremheve at digitalmarkedsforordningen (DMA) fortsatt ikke er innført i norsk rett. Uten DMA svekkes muligheten for norske aktører som Vipps til å konkurrere med globale teknologiselskaper på like vilkår i betalingsmarkedet. Innføring av DMA i norsk rett bør prioriteres høyest mulig.

2.4 Forenklinger

2.4.1 SAMMENDRAG

Arbeid med forenklinger av regelverk er prioritert både i Norge og i EU. Finansdepartementet har i tildelingsbrevene for 2025 og 2026 bedt Finanstilsynet om å legge til rette for forenklinger og effektivisering for fore-

tak under tilsyn. Finanstilsynet har sammen med næringen identifisert en rekke områder med potensial for forenkling og arbeider nå videre med konkrete tiltak. Gjennomførte tiltak publiseres i en «forenklingslogg» på Finanstilsynets nettsider. Parallelt med forenklingsarbeidet nasjonalt bidrar Finanstilsynet inn i forenklingsarbeidet til de europeiske tilsynsmyndighetene EBA, ESMA og EIOPA.

Finansdepartementet arbeider med forenkling av regelverk som påvirker norsk finansnæring. Forslag til lovendringer som gjennomfører forenklinger i EU-krav om bærekraftsrapportering, har nylig vært på høring. Departementet har videre bedt Finanstilsynet om å vurdere forenklinger for eiendomsmedling. Departementet har også foreslått å lovfeste krav om bruk av elektronisk faktura og digital bokføring i næringslivet, noe som vil gi effektivisering og tidsbesparelser i næringslivet. På oppdrag fra departementet skal Skattedirektoratet utrede behovet for ytterligere krav om bruk av e-faktura, for eksempel ved fakturering av forbrukere, i tillegg til krav om bruk av standardiserte, digitale salgskvitteringer.

2.4.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen viser til at merverdiavgiftsunntaket for finansnæringen i 2025 er beregnet til å utgjøre om lag 19,8 mrd. kroner, samtidig som finansskatten ble anslått å gi 6,7 mrd. kroner i påløpte skatteinntekter i 2025.

Komiteen viser til regjeringens omtale av arbeidet med forenklinger både i forbindelse med pågående prosesser i EU og i oppdraget til Finanstilsynet gjennom tildelingsbrevet for 2026. Komiteen mener det er avgjørende at man i hele forvaltningen bidrar til forenklingsarbeidet for finansnæringen, da dette er av stor betydning for å sikre en effektiv og konkurransekraftig finansnæring i Norge fremover.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne, påpeker at komplekse regler og rapporteringskrav medfører kostnader, uten nødvendigvis å bidra til bedre finansiell stabilitet. Det er positivt at Finanstilsynet i fjor fikk et forenklingsmandat. Fremdrift og effekt av dette arbeidet bør følges opp systematisk. Finanstilsynet bør jevnlig gi oversikt over hvilke forenklinger som er gjennomført siden sist og hvilke resultater dette har gitt. Slik informasjon kan legges frem i tilsynets årsrapport og i finansmarkedsmeldingen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne viser til at anslaget for differansen mellom den beregnede verdien av merverdiavgiftsunntaket og provenyet fra finansskatten ble økt kraftig i Prop. 1 LS (2025–2026), sammenlignet med tidligere beregninger. Skattefordelen som Finansdepartementet beregner for

finansnæringa, ble på grunn av en oppdatert beregningsmetode mer enn doblet, fra 6,3 mrd. kroner i 2024 til 13,1 mrd. kroner i 2025.

Inntektene fra finansskatten har samtlige år siden innføringa utgjort om lag halvparten av den anslåtte skatteutgiften, og med den nye beregningen reduseres dette til bare om lag en tredjedel. Disse medlemmer mener derfor det framstår åpenbart at det er grunnlag for å justere innretningen på skatten.

Disse medlemmer viser til at Finansdepartementet i svar på spørsmål 328 fra Rødts fraksjon til statsbudsjettet 2026 anslår at en økning av finansskatten på overskudd med ni prosentenheter, fra dagens 3 pst. til 12 pst., om lag ville motsvart den gjeldende skattefordelen, og at hvert prosentpoeng økning ville tilsvart om lag 1,44 mrd. kroner i økte årlige inntekter for staten.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å øke nivået på finansskatten eller ta i bruk andre virkemidler for å begrense og skattelegge bankenes overskudd, og komme tilbake til Stortinget med forslag som sikrer at næringen betaler minst like mye skatt som annet næringsliv senere i statsbudsjettet for 2027.»

Disse medlemmer viser videre til at det samtidig som finansskatten ble innført i Prop. 1 LS (2016–2017), ble innført unntak fra skatteplikt for enkelte typer virksomheter. Disse medlemmer vil peke på at det den gang ikke ble oppgitt noe anslag på provenytapet, og ingen anslag på hvor mange eller hvilken type virksomheter som ville få unntak fra skatten på grunn av disse unntakene.

Disse medlemmer viser til Dokument nr. 15:1594 (2023–2024), der det bekreftes at departementet ikke har oversikt over konsekvensene av disse unntakene:

«Departementet har ikke anledning til å anslå hvor mange flere foretak som ville ha blitt omfattet av finansskatten uten de tre avgrensningene i skattens virkeområde angitt i Stortingets skattevedtak om finansskatt på lønn § 2, samt provenyvirkningene av disse avgrensningene. Slike anslag vil være krevende på grunn av mangel på egnet datagrunnlag. Departementet har ikke vurdert nærmere de ovenfor nevnte avgrensningene av finansskatten.»

Disse medlemmer mener det trengs en vurdering av behovet for å justere innretningen på finansskatten og at det utarbeides et egnet datagrunnlag som muliggjør slike vurderinger, og disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede om omfanget av de gjeldende avgrensningene i finansskattens virkeområde er hensiktsmessige, og komme tilbake til Stortinget med forslag til mulige justeringer.»

Komiteens medlem fra Venstre merker seg at Finanstilsynet er gitt et forenklingsmandat, men at dette mangler systematisk måling av effekt og fremdrift. Dette medlem har dessverre lite tiltro til at Finanstilsynet vil bidra til særlig forenkling uten krav til mål og rapportering. Særnorske tilleggskrav som ikke kan begrunnes med dokumentert høyere risiko i det norske finansielle systemet, bør gjennomgås og fjernes. Dette medlem mener at det er nødvendig at tilsynsmyndighetene ved alle vurderinger og vedtak eksplisitt skal vurdere kostnadene ved regelverk og eventuell svekket vekst i økonomien opp mot eventuell gevinst av økt finansiell stabilitet og at det derfor må etableres et tilleggsmandat som pålegger tilsynsmyndighetene å gjøre dette.

Dette medlem viser videre til at i Sverige gir Finansinspektionen en systematisk årlig rapportering om forenklingsstatus. En tilsvarende ordning bør innføres i Norge, med rapportering til Stortinget om konkrete resultater av gjennomførte forenklingstiltak.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte fremme forslag om, eller gi et sekundærmandat til tilsynsmyndighetene (Norges Bank og Finanstilsynet), hvor behovet for vekst, konkurransekraft og verdiskaping balanseres opp mot hensynet til finansiell stabilitet.»

«Stortinget ber regjeringen innføre en ordning med årlig rapportering til Stortinget om status og effekt av gjennomførte forenklingstiltak på finansmarkedsområdet, etter modell fra den svenske Finansinspektionens forenklingsrapportering.»

2.5 Kapitalkrav for banker

2.5.1 SAMMENDRAG

Banknæringen trekker frem kapitalkrav som avgjørende for konkurranseevnen. Departementet er opptatt av at norske banker skal ha gode rammebetingelser og kunne konkurrere med utenlandske banker. Departementet har samtidig lagt vekt på at banknæringen skal være solid, slik at den er godt rustet til å håndtere tap og samtidig opprettholde utlånskapasiteten. Norske myndigheter har innenfor rammen av EØS-regelverket blant annet fastsatt krav til kapitalbuffer og krav til såkalte risikovektgulv for lån med pant i fast eiendom. Disse kravene gjelder også for utenlandske banker som opererer i Norge. Utenlandske banker med begrenset virksomhet i Norge er imidlertid, i tråd med praksis innenfor EØS, unntatt systemrisikobuffer og risikovektgulv for lån med pant i fast eiendom. Departementet vil i videre prosesser med EU og nordiske land argumentere for å endre dette, slik at også banker med begrenset virksomhet i Norge omfattes av de samme makrotilsynsvirkemidlene som norske foretak.

Næringen peker videre på at ulik tilsynspraksis kan gi forskjeller i kapitalkrav. Departementet merker seg at tilsynspraksis for fastsettelse av bankspesifikke kapitalkrav (pilar 2-krav) synes å variere innenfor EØS, og også innad i Norden. Det er relativt små variasjoner i pilar 2-kravene for de største bankene, mens for enkelte mindre banker gir ulik tilsynspraksis markante forskjeller i kapitalkrav. Departementet vil understreke viktigheten av at tilsynsmyndighetene arbeider videre med harmonisering, samtidig som Finanstilsynet må fastsette krav som reflekterer risikoen i hver enkelt bank.

Departementet har for øvrig merket seg at næringen venter på departementets oppfølging av Sparebankutvalgets utredning. For regjeringen er det viktig at utredningen blir fulgt opp på en grundig og god måte. Departementet vil komme tilbake til Stortinget med en oppfølging av utredningen på egnet måte.

2.5.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen mener det er sentralt for konkurransen mellom aktørene at det stilles likest mulig krav til norske og utenlandske banker i Norge. I finansmarkedsmeldingen er det gjort en sammenstilling av kapitalkrav og faktisk kapitaldekning i ulike land. Komiteen mener norske kapitaldekningskrav både må ta hensyn til behovet for finansiell stabilitet og at norske banker skal ha gode rammebetingelser i konkurransen med utenlandske banker.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Miljøpartiet De Grønne anerkjenner at solide banker er en styrke for norsk økonomi. Godt kapitaliserte banker opprettholder utlånskapasiteten også i nedgangstider og kan motstå kriser. Myndighetene må samtidig veie gevinsten av mer solide banker opp mot samfunnsøkonomiske kostnader av dyrere banktjenester, og se hen til regelverksutviklingen i landene rundt seg. Kapitalkrav bør stå i et rimelig forhold til risikoen i norske finansinstitusjoner og det finansielle systemet.

Disse medlemmer merker seg at banker fra EØS med begrenset virksomhet i Norge reguleres av hjemlandets myndigheter. I noen tilfeller kan de operere i det norske markedet med andre kapitalkrav enn norske banker. Dette har bidratt til utflytting av mindre banker som retter seg mot ulike nisjer. Disse medlemmer er positive til at norske myndigheter nå tar initiativ overfor EU og nordiske land for å rette opp i forskjellen, men mener arbeidet har kommet for sent i gang.

2.6 Rammevilkår for forsikring og pensjon

2.6.1 SAMMENDRAG

En effektiv og velregulert forsikrings- og pensjonsnæring er viktig for å kunne håndtere og avlaste risiko og forvalte langsiktige sparemidler på en god måte. På

forsikringsområdet er soliditetsreglene i hovedsak fullharmonisert på tvers av EØS-landene gjennom Solvens II-regelverket.

Som følge av at norske myndigheter over tid har lagt vekt på at lik risiko bør reguleres likt, uavhengig av institusjonsform, er pensjonskasser i Norge også underlagt soliditetskrav i tråd med prinsippene i Solvens II. Innen det private pensjonsområdet er reguleringen i hovedsak nasjonalt bestemt og henger tett sammen med innretningen på pensjonssystemet for øvrig og den særskilte skattemessige behandlingen av tjenstepensjonsordninger.

2.6.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen merker seg at rammevilkårene for forsikring og pensjon i hovedsak har et harmonisert soliditetsregelverk gjennom EUs Solvens II-direktiv.

Komiteen viser ellers til at Stortinget for 2026 har utvidet grensen for maksimalt fradrag for innbetaling til individuell sparing til pensjon (IPS) fra 15 000 kroner til 25 000 kroner.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Høyre viser til at regjeringen i finansmarkedsmeldingen skriver at:

«Pensjonskasser tar i stor grad på seg samme risiko som livsforsikringsforetakene, og de bør derfor være regulert på omtrent samme måte. Lik regulering bidrar også til like rammebetingelser for pensjonskasser og livsforsikringsforetak.»

Disse medlemmer viser til at arbeidsgivere som skal opprette pensjonsordning for sine ansatte, kan velge om de vil opprette ordningen hos et livsforsikringsforetak eller om de vil opprette en egen pensjonskasse. Disse foretakene forvalter dermed samme produkter og tar på seg samme langsiktige forpliktelser og risiko. En pensjonskasse er en selvstendig institusjon som skal kunne overholde sine pensjonsforpliktelser uavhengig av økonomien til foretaket som har opprettet pensjonskassen. Dersom arbeidsgiver går konkurs, skal pensjonen til de ansatte likevel være trygg. Pensjonskassene tar seg betalt for tjenestene de leverer, på samme måte som livsforsikringsforetakene, og må drive lønnsom virksomhet for å betale lønn til ansatte og sikre avkastning på egenkapitalen. Pensjonskasser kan også forvalte fripoliser fra pensjonsordningen de forvalter, på samme måte som livsforsikringsforetak. Disse kan etter regelverket flyttes til livsforsikringsforetak dersom de får bedre vilkår der. Slike flyttinger kan igjen bli aktuelle med et høyere rentenivå.

Disse medlemmer viser til at soliditetsreglene som gjelder for pensjonskassene, er en forenklet versjon av Solvens II-reglene som gjelder for livsforsikringsforetak. Kravene er risikobaserte og laget for at de skal gjen-

speile risikoen i virksomheten til det enkelte foretak. Et foretak som tar på seg liten risiko, vil ha lavere solvenskrav enn foretak som tar større risiko. Finansdepartementet har på høring endringer i solvensreglene for forsikringsforetak som følge av endringer i EUs Solvens II-regler. Forholdsmessighet er et eget tema i den høringen. Disse medlemmer legger til grunn at departementet vil følge opp behovet for å vurdere endringer i regelverket for pensjonskassene i lys av nye regler for livsforsikringsforetakene. Prinsippet om at lik risiko skal reguleres likt, uavhengig av institusjonstype, slik at kundenes pensjon er like trygg om den forvaltes av en pensjonskasse eller et livsforsikringsforetak, bør fortsatt være det sentrale i dette arbeidet.

Disse medlemmer viser til at risikobaserte soliditetskrav for øvrig har vært en nødvendig forutsetning for regelverksarbeidet på pensjonsområdet de siste årene, herunder at avkastningsbufferne kan dekke negativ avkastning og muligheten til å benytte såkalt lånt egenkapital. Endringer som har hatt mål om å legge til rette for mer fleksibel forvaltning med mulighet for høyere forventet avkastning, har vært mulige fordi risikobaserte soliditetskrav skal sikre at kundene minst får den avkastningen og de ytelsene de er lovet, selv om markedsutviklingen skulle bli negativ.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at norske pensjonskasser er underlagt særnorske soliditetskrav basert på Solvens II-regelverket, til tross for at dette regelverket ikke er ment å gjelde for europeiske pensjonskasser. Disse medlemmer mener dagens regulering i praksis innebærer unødvendig strenge kapitalkrav for ikke-kommersielle pensjonskasser, og at dette binder opp betydelig kapital hos både offentlige og private virksomheter.

Disse medlemmer viser til at pensjonskasser ikke opererer i et kommersielt marked på lik linje med livselskapene, men leverer tjenstepensjon til egne ansatte og medlemmer. Disse medlemmer mener derfor at hensynet til proporsjonalitet og pensjonskassenes særskilte risikoprofil må tillegges større vekt i reguleringen.

Disse medlemmer mener dagens særnorske krav kan bidra til økte kostnader, svekke mulighetene for investeringer og arbeidsplasser samt på sikt gi insentiver til å avvikle gode ytelsesordninger.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå kapitalkravene for norske pensjonskasser med sikte på å sikre et mer proporsjonalt og konkurransenøytralt regelverk, tilpasset pensjonskassenes særskilte virksomhet og risikoprofil.»

Komiteens medlemmer fra Miljøpartiet De Grønne og Venstre viser til at IPS-grensen er

økt fra 15 000 til 25 000 kroner, og mener dette er et skritt i riktig retning. Det monner imidlertid lite sammenlignet med den svenske investeringskontoen (ISK), som har bidratt til at beholdningen av privatpersoners fondssparing i Sverige er om lag tre ganger høyere enn den norske aksjesparekontoen målt som andel av BNP. Dette må ses i sammenheng med at norske husholdninger i for stor grad plasserer sparing i bolig fremfor i verdipapirer, noe som begrenser tilgangen på langsiktig privat kapital til næringslivet. Disse medlemmer mener det er nødvendig å videreutvikle aksjesparekontoen med et bredere investeringsunivers, der også unoterte aksjer kan inngå.

Komiteens medlem fra Venstre mener at det er avgjørende med likest mulig konkurransevilkår mellom norske og utenlandske banker. Dette medlem vil i tillegg understreke at dagens kapitalkravsnivå i norske banker bør gjennomgås med sikte på å tydeliggjøre hvilken risiko hvert enkelt virkemiddel er ment å adressere. Det er ikke dokumentert at risikoen i norsk økonomi tilsier at man gjennomgående skal ligge over EU/EØS-gjennomsnittet på samtlige kapitalkravdimensjoner. En helhetlig samfunnsøkonomisk kost-nytteanalyse av de samlede kapitalkravene bør gjennomføres og legges frem for Stortinget.

Dette medlem vil videre fremheve at særnorske soliditetskrav for pensjonskasser, basert på Solvens II-regelverket som er utformet for kommersielle livsforsikringsforetak, ikke er adekvate for pensjonskasser som ikke selger produkter i et marked og som har ansvarlige arbeidsgivere bak seg. Pensjonskasseforeningen har påpekt at dette innebærer en særnorsk negativ diskriminering, der norske pensjonskasser underlegges strengere krav enn det europeiske regelverket tilsier, mens regelverket for kommersielle livselskaper parallelt lempes i EU. Dette binder kapital unødvendig og har negative konsekvenser for offentlige virksomheter og privat selskaping. Dette medlem mener derfor at regjeringen bør foreta en revisjon av soliditetskravene for pensjonskasser med sikte på proporsjonal regulering.

2.7 Rammevilkår på verdipapirfondsområdet

2.7.1 SAMMENDRAG

Verdipapirfondsmarkedet er tett integrert mellom land. På dette området fastsetter EU/EØS-regelverket i flere tilfeller minimumskrav, og det enkelte land kan vurdere ytterligere regulering for å legge til rette for et velfungerende marked og ivareta investorbeskyttelse. Regjeringen er opptatt av å sikre gode konkurransevilkår for fondsforvaltningsbransjen i Norge. I statsbudsjettet for 2026 ble det vedtatt endringer i skattereglene for verdipapirfond og fondskonto som har blitt positivt

mottatt av næringen. Etter anmodning fra Stortinget, og i tråd med innspill til Finansmarkedsmeldingen 2026, har departementet blant annet nylig bedt Finanstilsynet om å utrede mulighet for fondsstrukturer med variabel kapital samt om å utrede eventuelle forskriftsendringer for valutasikring av andelsklasser. Departementet tar også sikte på å legge frem en lovproposisjon for Stortinget før sommeren om inntektsdelingsavtaler mellom forvaltningsselskap og andelseiere.

2.7.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen viser til at det i forbindelse med statsbudsjettet for 2026 er blitt gjort vesentlige grep for å sikre et forbedret og mer harmonisert regelverk for fondsforvaltningsbransjen i Norge opp mot andre EU-/EØS-land. Det er i finansmarkedsmeldingen også gjort rede for flere pågående prosesser for å forbedre rammevilkårene på verdipapirfondsområdet. Komiteen støtter dette arbeidet, og mener det er viktig at man sørger for at norske rammevilkår for verdipapirfondene er så attraktive at bransjen blir og heller etablerer nye fond i Norge enn i utlandet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener Norge har og må ha solide banker og sterke finansinstitusjoner. Disse medlemmer viser til at norske banker i dag har gode kapitalbuffer, og vil da advare mot overregulering som svekker utlånsevnen i det norske markedet.

Disse medlemmer mener at kapital- og tilsynspolitikken som presenteres i meldingen, er overdrevent restriktiv, ved at særnorske bufferkrav videreføres og at utenlandske banker i praksis har gunstigere krav. Disse medlemmer mener det gjør at norske banker får lavere konkurransevne, høyere kapitalkostnader og dårligere utlånsevne. Det kan undergrave målet om norskeide banker og på sikt føre til strukturendringer hvor norske aktører taper.

Komiteens medlemmer fra Høyre påpeker at regjeringen først la frem forbedringer for fondsforvaltningsbransjen da flere aktører varslet utflytting til Sverige. Norges naboland arbeider med å gjøre sine fondsmarkeder mer konkurransedyktige. Norge bør være i forkant av denne utviklingen, ikke bare tilpasse seg i etterkant når konkurranseulempen allerede har oppstått. I Sverige er det gjennomført et større arbeid for å gjøre fondsmarkedet mer konkurransedyktig og motstandsdyktig. Disse medlemmer imøteser regjeringens vurdering av forslagene i den svenske fondsutredningen, jf. Stortingets vedtak nr. 499 av 3. mars 2026.

Komiteens medlemmer fra Miljøpartiet De Grønne og Venstre viser til at norsk fondsbransje høsten 2024 begynte å flage ut til Sverige, og at

situasjonen ble midlertidig stanset gjennom hastelovendringer. Det er positivt at skattereglene nå er nøytralisert. Men dette er ikke tilstrekkelig for en bransje som løpende vurderer om nye fond skal registreres i Norge eller i utlandet.

Disse medlemmer viser til at proposisjonen om inntektsdelingsavtaler, som Stortinget etterspurte for et år siden, ennå ikke er fremmet. Politisk sendrekthet er lite forenlig med den uttalte politiske ambisjonen om konkurransedyktige rammevilkår. Det er dessverre denne type inkonsekvens mellom ord og handling som medfører utflagging.

Disse medlemmer støtter Verdipapirfondenes forening og Finans Norges innspill om å etablere en arbeidsgruppe med representanter fra myndigheter, bransje og forbrukersiden for å foreta en helhetlig gjennomgang av norsk fondslovgivning.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme proposisjon om inntektsdelingsavtaler mellom forvaltningsselskap og andelseiere for Stortinget innen utgangen av 2026, og nedsette en arbeidsgruppe med representanter fra myndigheter, bransje og forbrukersiden med mandat å utrede nødvendige tilpasninger i norsk fondslovgivning for å sikre norske fondsforvalteres konkurransedyktighet.»

3. Utsiktene for finansiell stabilitet

3.1 Innledning

3.1.1 SAMMENDRAG

Stabil tilgang til finansielle tjenester er viktig for at moderne økonomier skal fungere godt. De samfunnsmessige kostnadene ved uro og kriser i finansmarkedene kan være store og langvarige. Regjeringen arbeider for å legge til rette for effektive finansmarkeder og finansiell stabilitet, og legger stor vekt på at finansmarkedene skal være robuste mot forstyrrelser og ha evne til å opprettholde tjenestetilbudet også i dårligere tider. Utsiktene for finansiell stabilitet i Norge påvirkes av utviklingen i norsk og internasjonal økonomi og i internasjonale finansmarkeder.

3.1.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen viser til at selv om konsumprisveksten har kommet betydelig ned siden toppen i 2022, ligger den fortsatt en del over målet, og veksten har tiltatt noe det siste året. En uforutsigbar internasjonal situasjon påvirker også norsk økonomi.

3.2 Risiko og lønnsomhet i det norske banksystemet

3.2.1 SAMMENDRAG

Norske banker har styrket sin soliditet betydelig siden finanskrisen i 2008, i takt med økte kapitalkrav. Gode resultater over mange år har satt norske banker i stand til å styrke sin soliditet med tilbakeholdt overskudd, og ikke ved å redusere utlånene, slik en har sett i enkelte andre land i årene etter finanskrisen.

Bankenes lønnsomhet var noe lavere i 2025 enn de tre foregående årene. Samlet egenkapitalavkastning falt fra 15,3 pst. i 2024 til 14,0 pst. i 2025. Den viktigste forklaringen på resultatnedgangen var lavere netto renteinntekter enn året før. Utlånstapene økte noe fra året før, men er fortsatt på et lavt nivå. Egenkapitalavkastningen i norske banker har over flere år vært vesentlig høyere enn i europeiske banker.

Den gjennomsnittlige rene kjernekapitaldeknningen for norske banker var 18,5 pst. ved utgangen av 2025, som er noe lavere enn året før. Det er viktig at bankene holder tilstrekkelige kapitalbuffer for å motstå fremtidige tilbakeslag, slik at bankene kan opprettholde utlånstilbudet også i urolige tider.

Boligprisene i Norge er stadig på historisk høye nivåer. Utviklingen i husholdningenes gjeld henger tett sammen med boligprisutviklingen, og de to størrelsene kan gjensidig forsterke hverandre. Etter å ha falt betydelig de siste årene har veksten i husholdningenes gjeld tatt seg noe opp de siste to årene. Gjeldsbelastningen er på et høyt nivå, både historisk og sammenlignet med andre land. Norges Bank og Finanstilsynet har i flere år trukket frem høye eiendomspriser og høy gjeldsbelastning som viktige sårbarheter i det norske finansielle systemet. IMF og OECD har pekt på det samme. Utlånsforskriften skal bidra til finansiell stabilitet gjennom å forebygge finansiell sårbarhet i husholdninger og finansforetak.

Lån med pant i næringseiendom står for nær halvparten av bankenes utlån til bedrifter, og er historisk det segmentet som har gitt de største utlånstapene. Utviklingen i næringseiendomsprisene utgjør derfor en betydelig sårbarhet i det norske finanssystemet. Prisene på næringseiendommer har vært relativt stabile de siste par årene, etter å ha falt kraftig gjennom 2022 og første halvdel av 2023. Økt etterspørsel fra forsikringsforetak og pensjonskasser som har gått inn i markedet av diversifiseringshensyn, har bidratt til å holde prisene oppe.

Norske banker hadde på tross av geopolitisk uro god tilgang til finansering gjennom 2025. Innskudd har vist seg som en relativt stabil finansieringskilde også i perioder med uro i markedene, blant annet på grunn av innskuddsgarantien.

En god innskuddsgarantiordning gir bankkundene trygghet for sine innskudd også i urolige tider, og bidrar

til at innskudd er en stabil finansieringskilde for bankene. Den norske innskuddsgarantien gjelder generelt innskudd opptil 2 mill. kroner per kunde per bank, og det er en ubegrenset garanti i inntil 12 måneder for visse typer innskudd.

Endringer i EUs krisehåndterings- og innskuddsgarantiregelverk innebærer behov for endringer i det norske regelverket. Det er også nødvendig å vurdere enkelte problemstillinger knyttet til eksisterende rammeverk som ikke påvirkes av de nye EU-reglene. Finansdepartementet satte derfor 20. mars 2026 ned et utvalg (CMDI-utvalget) for å utrede behovet for endringer i regelverket for krisehåndtering og innskuddsgaranti. Utvalget skal levere sin utredning innen 30. mars 2027.

3.2.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen merker seg at husholdningenes gjeld er høy, og at andelen av husholdningenes inntekter som går til å betjene renter og avdrag, er høyere nå enn under bankkrisen på 1980-tallet og finanskrisen i 2008. Endringen i utlånsforskriftens krav om egenkapital for boliglån har medført at flere har fått anledning til å kjøpe sin egen bolig, men kan samtidig ha bidratt til at veksten i husholdningenes gjeld har tatt seg noe opp.

Komiteen viser til at norske banker har styrket sin soliditet og levert gode resultater over flere år. Utlånstapene har vært lave. Komiteen merker seg at norske bankers rentemarginer ligger over nivået til bankene i nabolandene. Samtidig peker blant andre Huseierne i sin høringsuttalelse til meldingen på at fem banker og kjeder kontrollerer over 80 pst. av boliglånsmarkedet. Komiteen mener dette gir grunn for myndighetene til å følge tett hvorvidt konkurransen på feltet er god nok, og vurdere nye tiltak i lys av denne situasjonen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne viser til at norske boligeiere møter et boliglånsmarked der fem banker og kjeder kontrollerer over 80 pst. av markedet, og der norske bankers rentemarginer ligger vesentlig over nivået i Sverige og Danmark uten at driftskostnadene forklarer forskjellen. Det mener disse medlemmer er uheldig, og fører til økte kostnader for norske lånekunder. Disse medlemmer mener at velfungerende markeder forutsetter at forbrukerne har reell tilgang til prisinformasjon, og at konkurransen måles på et nivå som reflekterer hvordan forbrukerne faktisk møter markedet. Det bør være et mål at konkurransen måles slik forbrukerne møter den i sine områder.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i Finansmarkedsmeldingen 2027 sikre at konkurransen i bankmarkedet måles

bedre, og supplere de nasjonale konsentrasjonsmålene med beregninger på regionnivå og nasjonale beregninger der bankallianser regnes som samlede konkurranseenheter.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til egne merknader og forslag i Innst. 332 S (2025–2026), der flere tilgrensende spørsmål vedrørende tiltak for å beskytte folk mot gjeldsfeller er behandlet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til at utlånsforskriften fortsatt gjør det vanskelig for unge og førstegangskjøpere å komme seg inn på boligmarkedet. Disse medlemmer anerkjenner at forskriften hadde en funksjon i en periode med høy gjeldsvekst og lav rente, men mener at situasjonen nå er vesentlig endret. Gjeldsveksten i husholdningene er fallende, rentenivået er betydelig høyere enn under lavrenteregimet, og bankene er allerede underlagt en plikt til å avslå lån når kundens betalingsevne ikke er tilstrekkelig. Disse medlemmer viser videre til at forskriften har utilsiktede virkninger, som større avhengighet av arv og redusert selveierandel, og mener det nå er liten grunn til å videreføre utlånsforskriften.

Disse medlemmer mener bankene selv er best egnet til å gjøre helhetlige og ansvarlige vurderinger av låntakernes betalingsevne, og at dagens forskrift undergraver bankenes profesjonelle skjønn.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen uten ugrunnet opphold avvikle utlånsforskriften, slik at bankene fullt ut kan vurdere låntakernes betjeningsevne på selvstendig grunnlag.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne mener myndighetene må gjøre mer for å begrense omfanget av usikret gjeld med skyhøye renter. Disse medlemmer viser til at altfor mange personer fanges i langvarige gjeldsproblemer, der de ender med å betale tilbake mange ganger den opprinnelige lånesummen, og der mange fanges i «uendelige» nedbetalingsplaner. Disse medlemmer viser til høringsinnspillet fra Forbrukerrådet, som skriver:

«Et rente- og kostnadstak på usikrede krav, vil gjøre det mindre lønnsomt å innvilge kreditt til forbrukere med lav betjeningsevne, og gi dem som havner i gjeldsdragsug en reell mulighet til å tilbakebetale gjelden. Gjeld som vokser raskt og uten en ende øker faren for angst, depresjon og selvmordstanker.»

Disse medlemmer viser til at Sverige har vedtatt et kostnadstak på usikret gjeld som begrenser den

totale tilbakebetalingskostnaden i form av renter, avgifter og inkassokostnader ved kredittopptak til det dobbelte av lånets hovedstol. Reglene gjelder de fleste forbrukskreditter med unntak av boliglån, og inkluderer strengere krav til informasjon ved markedsføring samt begrensninger på forlengelse av kredittavtaler. Forbrukerrådet påpeker også at det er en forutsetning at kostnadstaket også må gjelde ved refinansiering, for å unngå spekulative refinansieringstilbud av lån med hensikt å omgå kostnadstaket.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til egne merknader i Innst. 177 L (2024–2025), og mener det bør settes et tak på tillatte rentesatser og den samlede tilbakebetalingen som kan kreves på forbrukslån, forbrukerkreditt, og annen usikret gjeld.

Disse medlemmer viser til eget forslag om å sette et rente- og kostnadstak på usikret gjeld fremmet ved behandlingen av Finansmarkedsmeldingen 2025, og lignende forslag som er fremmet i inneværende sesjon i Innst. 332 S (2025–2026):

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag etter svensk modell om maksimale tillatte rentesatser og et kostnadstak på samlet tilbakebetaling på usikret gjeld.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at bankenes overskudd har økt kraftig de siste årene, samtidig som mange husholdninger har fått betydelig svekket økonomi som følge av renteknninger og høy prisvekst. Dette medlem mener finansmarkedspolitikken må sikre en mer balansert fordeling mellom bankenes lønnsomhet og kundenes interesser. Det er etter dette medlems syn behov for tiltak som styrker konkurransen, gir mer rettferdige rentebetingelser og begrenser urimelig høye rentemarginer.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Kristelig Folkeparti viser til at regjeringen har satt ned et utvalg (CMDI-utvalget) for å utrede behovet for endringer i regelverket for krisehåndtering og innskuddsgaranti. Utvalget skal levere sin utredning innen 30. mars 2027.

Disse medlemmer viser til Innst. 137 L (2017–2018) om lov om Bankenes sikringsfond mv., der en samlet komité hadde følgende merknad:

«Komiteen vil understreke viktigheten av å kunne beholde dagens norske garantigrense på 2 mill. kroner ut over 2018, og ber regjeringen fortsette forhandlingene med EU om dette. I Norge sparer vi i stor grad i innskudd, og en god innskuddsgaranti er viktigere hos oss enn i mange andre europeiske land.»

Disse medlemmer vil gjenta at det er viktig at garantien opprettholdes på 2 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Kristelig Folkeparti viser til at det i dag ikke er noen kvantitativ begrensning på hva banker kan holde av private rentepapirer eller derivater med høy risiko, og at det ikke er noen garanti for at bankene i fremtiden ikke vil ta større risiko i verdipapirer eller derivater. Et mindretall i Finanskriseutvalget anbefalte at bankenes adgang til å ta risiko gjennom annen aktivitet enn kjernevirksomheten bør avgrenses ytterligere ut over det som i dag er nedfelt i norsk bank- og konsernlovgivning.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å fremme forslag som reduserer bankenes adgang til å ta risiko utenfor kjernevirksomheten.»

3.3 Sikkerhet og beredskap i den finansielle infrastrukturen

3.3.1 SAMMENDRAG

Den finansielle infrastrukturen i Norge kjennetegnes av stabil drift og få avbrudd. Tilstanden i den finansielle infrastrukturen vurderes regelmessig som robust, effektiv og stabil. Foretakene i finanssektoren arbeider kontinuerlig med å styrke forsvarsverket, og digitale angrep avverges som oftest før de får konsekvenser for foretaket og foretakets kunder.

Finansnæringen i Norge har lenge vært underlagt et regelverk for håndtering av digitale sårbarheter, der det enkelte foretak har ansvar for å sikre akseptabel risiko i egen virksomhet og innrette systemene slik at sannsynligheten for uønskede hendelser er lav. Kravene foretakene står overfor, er nylig ytterligere styrket gjennom lov om digital operasjonell motstandskraft i finanssektoren (DORA-loven).

Den sikkerhetspolitiske situasjonen stiller nye krav til hvordan finansnæringen og myndighetene forholder seg til beredskap. I den nasjonale sikkerhetsstrategien for Norge slår regjeringen fast at samfunnet må bli mer motstandsdyktig, og at evnen til å håndtere mer alvorlige hendelser må styrkes. I finanssektoren pågår det arbeid langs flere dimensjoner for å ytterligere styrke beredskapen i betalingssystemet. Blant annet arbeider næringen og myndighetene med å følge opp anbefalinger som skal styrke beredskapen ved mer alvorlige scenarioer.

3.3.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen vil, med bakgrunn i dagens internasjonale sikkerhetssituasjon, understreke betydningen av at

arbeidet med sikkerhet og beredskap i den finansielle betalingsstrukturen prioriteres høyt. Kontanter utgjør fortsatt en del av den finansielle beredskapen, men samtidig er det avgjørende at man har et løpende arbeid for å redusere digitale sårbarheter på feltet. Det vises i den forbindelse til det pågående arbeidet med utvidet reserverløsning for BankAxept. Komiteen støtter dette arbeidet, og mener det også er positivt i beredskapssammenheng at man har en egen norsk betalingsløsning. Samtidig har man til enhver tid et betydelig antall utenlandske besøkende i Norge. Det er derfor viktig at også internasjonale aktører som for eksempel VISA og MasterCard inkluderes i arbeidet med å sikre gode digitale reserverløsninger som er tilgjengelige for alle, om behovet skulle oppstå.

Komiteens medlemmer fra Miljøpartiet De Grønne og Venstre støtter arbeidet med å styrke beredskapen i betalingssystemet og understreker behovet for offline-løsninger som er tilgjengelige for alle, inkludert internasjonale kortbrukere. Disse medlemmer viser til Virkes innspill om at BankAxepts reserverløsning bør gjøres tilgjengelig for digitale lommebøker, ikke bare kortinfrastruktur. Dette er et praktisk og konkret grep for å styrke systemets motstandsdyktighet uten stor kostnad.

3.4 Bekjempelse av økonomisk kriminalitet

3.4.1 SAMMENDRAG

Finansforetakene har en viktig rolle i å avdekke og stanse hvitvasking av midler som stammer fra kriminalitet. Gjennom innsatsen mot hvitvasking og terrorfinansiering reduseres insentivene og mulighetene for kriminelle til å misbruke legitime aktører til illegitime formål. Ved mangelfull innsats kan transaksjoner fra Norge bli møtt med mistenksomhet, og tilliten til det norske finanssystemet som helhet kan svekkes. For finansforetak kan mangelfull etterlevelse av hvitvaskingsregelverket føre til store bøter, tap av omdømme og i ytterste konsekvens tap av konsesjon. Det er flere eksempler på at banker, også i Norge, har fått store bøter på grunn av manglende etterlevelse av anti-hvitvaskingsregler.

Regjeringen har trappet opp kampen mot økonomisk kriminalitet og har foreslått en rekke tiltak som er tenkt å bli gjennomført over en periode på fire år. Blant de viktigste temaene for å styrke forebyggingen og bekjempelsen av økonomisk kriminalitet er informasjonsdeling og samarbeid, og i mars 2026 fremmet derfor regjeringen forslag til endringer i finansforetaksloven for å åpne for mer deling av informasjon i arbeidet mot økonomisk kriminalitet. Innsatsen mot økono-

misk kriminalitet, og etterlevelse av hvitvaskingsregelverket, er ett av seks hovedmål for Finanstilsynet.

3.4.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen viser til at norsk økonomi er mer digitalisert enn mange andre økonomier. Dette bidrar blant annet til lavere transaksjonskostnader og økt effektivitet. Samtidig gjør det oss mer utsatt for økonomisk kriminalitet som svindel. Faren for at personer og bedrifter skal bli utsatt for slik kriminalitet, øker gjennom at kriminelle nå også har tilgang på bruk av kunstig intelligens. Komiteen mener derfor samarbeidet mellom myndighetene og finansforetakene må styrkes ytterligere, og er positiv til økt informasjonsdeling på feltet for å forebygge og avdekke økonomisk kriminalitet.

4. Markedsstruktur og kapitaltilgang

4.1 Innledning

4.1.1 SAMMENDRAG

Kapitalmarkedene skal bidra til at lønnsomme prosjekter har tilgang til kapital hvor prisene gjenspeiler risikoen, at risiko fordeles på en hensiktsmessig måte, og at husholdninger får tilgang til lån og investeringsmuligheter. God konkurranse mellom tilbyderne av finansielle tjenester bidrar til mer kostnadseffektiv drift, lavere priser og bedre løsninger. Samtidig fremmer velfungerende markeder mer effektiv konkurranse, omstilling og vekst, og styrker bedriftenes konkurransevne i internasjonale markeder.

4.1.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen viser til at velfungerende kapitalmarkeder er avgjørende for å sikre god konkurranse og tilgang på kapital både for næringsmarkedet og privatkunder. Komiteen vil også understreke betydningen av at det sikres tilstrekkelig tilgang på kapital i hele landet.

4.2 Markedsstruktur og forbrukere i bankmarkedet

4.2.1 SAMMENDRAG

Det norske bankmarkedet er en del av det indre markedet i Europa, og aktører med tillatelse fra et annet EØS-land kan fritt tilby tjenester i Norge. Norske banker opererer i hovedsak i det norske markedet, mens mange banker i andre land har en betydelig internasjonal virksomhet. Det norske bankmarkedet er kjennetegnet ved et begrenset antall store aktører, både norske banker og filialer av de større nordiske bankene, kombinert med

mange regionale og lokale sparebanker. Utenlandske banker har en betydelig markedsandel, i stor grad gjennom filialetableringer i Norge, men markedsandelen til norske banker har økt de siste årene, både på bedrifts- og personkundeområdet.

Norske boliglånskunder flytter sine boliglån relativt hyppig sammenlignet med i andre land. Om lag en tredjedel av de spurte med boliglån i Forbrukerrådets årlige bytteundersøkelse opplyste at de flyttet eller reforhandlet boliglånet sitt i 2025. Det er likevel behov for å legge til rette for økt konkurranse mellom bankene. Ny funksjonalitet i Finansportalen gjør det lettere for forbrukere å finne og sammenligne banker som tilbyr lån der de ønsker å kjøpe bolig. Det er ventet at en modell med sentral utstedelse av BankID vil være ferdigstilt i 2026, noe som forventes å senke terskelen for å bytte bank og gi bedre konkurranse i bankmarkedet. Departementet vurderer videre om det bør være forbudt å stille vilkår om lønnskonto for at kunden skal få bedre lånebetingelser for boliglån, og om det er behov for tiltak for å styrke forbrukervernet i innskuddsmarkedet.

4.2.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen viser til at antall norske banker har blitt redusert betydelig over tid, hovedsakelig på grunn av sammenslåinger. Komiteen erkjenner at det kan være stordriftsfordeler gjennom disse sammenslåingene, og at krevende og omfattende regelverk kan gjøre det utfordrende for små, selvstendige banker. Komiteen mener imidlertid man må unngå at markedskonsentrasjonen blir så stor at det går på bekostning av konkurransen og kundenes vilkår.

Komiteen ser fram til at en modell for sentral utstedelse av Bank ID ferdigstilles i løpet av året, og mener det vil kunne bidra til at det blir lettere å bytte bank. Det er imidlertid behov for løpende å vurdere nye tiltak som kan sikre en bedre konkurranse i sektoren. Komiteen viser til at det var Dagens Næringsliv som i 2025 avdekket at mange personer med verge hadde fått svært lav rente på til dels betydelige innskuddsbeløp. Denne typen saker viser behovet for at man kontinuerlig fører tilsyn med bransjen, og at det må være god transparens når det gjelder vilkårene ulike kundegrupper tilbys.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at Finanstilsynet 24. oktober 2024 uttalte at brukersted må ha adgang til å presentere sitt prioriterte valg av betalingsnettverk for kortbruker. I november 2025 opplyste Stø (BankAxept) og Visa at de hadde kommet til enighet om en anbefaling om valg av betalingsvaremerke i kortterminaler ved bruk av kombinerte kort. Finanstilsynet uttalte i brev 16. desember 2025 til Stø og Visa at anbefalingen ivaretar både betalingsmottakers og betalers rett etter IFR. Disse medlemmer ser av den grunn ikke behov for

Fremskrittspartiet og Miljøpartiet De Grønnes anmodningsforslag på dette feltet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Miljøpartiet De Grønne mener konkurransen i bankmarkedet er viktig og at det er positivt at det legges bedre til rette for bankbytte og kundemobilitet.

Disse medlemmer mener systemer som Bank-ID og nasjonale betalingssystemer har bidratt til å forenkle hverdagen til norske forbrukere og næringsliv. Det er viktig å ivareta konkurransevilkårene for disse og sikre at det ikke forringes.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at Finanstilsynet og Konkurransetilsynet følger opp EU-regelverket Interchange Fee Regulator (IRF) som sikrer at internasjonale kortselskaper ikke utnytter sin posisjon til å overkjøre nasjonale systemer som norske BankAxept.»

«Stortinget ber regjeringen sikre implementering av digitalmarkedsforordningen (DMA), som gjelder i EU, som sikrer at nasjonale aktører som tilbyr apper i konkurranse med Apples egne tjenester, som Vipps, har like konkurransevilkår.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er behov for bedre kapitaltilgang til gründere og oppstartsbedrifter og at en økt bruk av alternative finansieringsformer vil bidra til dette. En redusert offentlig inn gripen i kapitalmarkedene vil bidra til at nye finansieringsmetoder vil etableres i markedet og på den måten øke investeringsviljen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne mener det norske bankmarkedet over tid har vært preget av høy konsentrasjon og vedvarende høy lønnsomhet. Til tross for å være blant de mest produktive og digitaliserte bankene i verden, så kommer denne effektiviteten i begrenset grad kundene til gode. Dette ser man blant annet på utviklingen i rentemarginen i norske banker sammenlignet med andre nordiske banker og i økningen i bankenes rentenetto siste år, noe som tyder på for svak konkurranse i bankmarkedet.

Disse medlemmer mener det er nødvendig med strengere regulering av produktpakker og koblingssalg i banksektoren for å styrke konkurransen og gi kundene større valgfrihet. Disse medlemmer viser til at banker i dag ofte knytter gunstige boliglånsvilkår til krav om lønnskonto eller kjøp av andre banktjenester. Etter dette medlems syn bidrar dette til å låse kundene til én bank over tid, svekke kundemobiliteten og redusere konkurransen i markedet. Disse med-

lemmer mener derfor at koblingssalg som begrenser kundenes mulighet til å velge tjenester fritt, må forbys.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å forby koblingssalg som begrenser kundenes mulighet til å velge tjenester i banksektoren fritt.»

Disse medlemmer mener utviklingen i bankmarkedet må følges tett for å unngå «dagligvaretilstander» med høy markedsrett og svakt konkurransepress, og viser blant annet til innspill fra LO og Forbrukerrådet som er tydelige på at konkurransen i bankmarkedet er for svak. Det norske bankmarkedet har over tid vært preget av høy konsentrasjon og vedvarende høy lønnsomhet.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Venstre støtter regulering av produktpakker og koblingssalg i banksektoren. Det er urimelig at kunder må påta seg en lønnskonto eller andre tilleggstjenester for å få boliglånsbetingelser de har krav på. Slik praksis hindrer reell mobilitet.

Disse medlemmer merker seg at Finansmarkedsmeldingen 2025 varslet de samme vurderingene, uten at det har skjedd endringer eller noe initiativ i året som er gått. Forbrukerkredittdirektivet har ligget til oppfølging i Justis- og beredskapsdepartementet siden 2024. Det er ikke i tråd med den uttrykte politiske ambisjonen om å styrke konkurransen, og det er forbrukerne som bærer kostnadene av forsinkelsen.

Medlemmene i komiteen fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt vil understreke at svak konkurranse i bankmarkedet svekker virkningen av pengepolitikken. Når endringer i styringsrenten og bankenes finansieringskostnader i mindre grad slår ut i boliglånsrentene til kundene, får rentendringer svake effekt for husholdningene og økonomien. Disse medlemmer viser til høringsinnspill fra LO som påpeker at empiriske analyser (Copenhagen Economics (2025)) viser at gjennomslaget fra pengemarkedsrenter til boliglånsrenter er betydelig svakere i Norge enn i Sverige og Finland. Etter tre måneder slår om lag 66–68 pst. av rentendringer ut i boliglånsrentene i Sverige og Finland, mot bare 48 pst. i Norge.

Disse medlemmer mener dette innebærer at norske husholdninger i mindre grad får nytte av rentekutt, samtidig som høye renter kan bli mer belastende enn nødvendig. Etter disse medlemmers syn øker dette risikoen for en unødvendig nedkjøling av økonomien og bidrar til større overføringer fra husholdningene til bankene.

Disse medlemmer viser til at Forbrukerrådet har analysert hvor mye og hvor lang tid bankene bruker på å justere henholdsvis innskudds- og utlånsrenta i etterkant av en renteøkning fra Norges Bank. Analysen viste at bankene økte utlånsrenta mer og raskere: Vanligvis brukte de fire arbeidsdager på å øke renta på nye boliglån, mens de i snitt brukte 34 dager på å øke innskuddsrenta. Når rentenivået med tiden er ventet å komme ned igjen, er det en åpenbar fare for at bankene vil velge den motsatte strategien, med innskuddsrenter som faller raskere og mer enn utlånsrentene.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til regelendringer for å innføre en maksimal rentedifferanse mellom innskudds- og utlånsrenter eller andre tiltak for å redusere bankenes rentemarginer.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere tiltak som legger til rette for økt bruk av fastrente på boliglån.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som bidrar til at norske banker må øke innskuddsrentene minst like mye som utlånsrentene og at de ikke kan øke utlånsrentene raskere enn innskuddsrentene i etterkant av en renteøkning fra Norges Bank.»

Disse medlemmer mener også at det er behov for mer strukturelle grep, og at en løsning kan være at det offentlige går sterkere inn i boliglånsmarkedet for å presse ned boliglånsrentene og overskuddene til de private bankene.

Disse medlemmer mener derfor at det bør opprettes et reelt offentlig alternativ for vanlige norske bankkunder, med rentebetingelser som ikke er ment å finansiere store bonuser til banksjefene og utbytter til eierne. Dette kan enten gjøres gjennom en gjenreising av Husbankens rolle og tillate banken å operere som en ordinær tilbyder av boliglån i det norske bankmarkedet eller gjennom opprettelsen av en helt ny bank. Disse medlemmer viser til at den statlige svenske banken SBAB i mange år bidro til å presse ned rentemarginene i det svenske bankmarkedet, gjennom å tilby boliglån med et moderat, politisk bestemt avkastningskrav.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede et offentlig bankalternativ, enten gjennom å utvide Husbankens rolle i det norske bankmarkedet eller gjennom opprettelsen av en helt ny bank.»

«Stortinget ber regjeringen gjennom sin eierdialog med DNB kreve at banken viser større samfunnsansvar

og tilbyr kundene sine bedre rentebetingelser enn i dag.»

Komiteens medlem fra Rødt viser til at det norske bankmarkedet domineres av noen få store aktører med stor markedsmakt. De kraftig økende rentemarginene og overskuddene i norsk banksektor, i takt med økende styringsrente de siste årene, har etter dette medlems mening bidratt til å forsterke de økonomiske utfordringene for norske husholdninger.

Dette medlem viser til at dette også påpekes i LOs innspill til meldinga som peker på at gjennomslaget fra pengemarkedsrenter til boliglånsrenter er betydelig svakere i Norge enn i Sverige og Finland. Videre skriver de:

«Dette innebærer at rentekutt gir svakere lettelsener for norske husholdninger enn tilsiktet. Etter LOs syn forsterker dette belastningen på husholdningene, øker risikoen for unødvendig nedkjøling av økonomien og bidrar til en ressuroverføring fra husholdninger til banker.»

Dette medlem viser til Finanstilsynets årlige resultatrapporter for norske finansforetak som viser at overskuddene setter stadig nye rekorder, og har økt med titalls milliarder kroner de siste årene. Samlet overskudd før skatt har økt med et helt prosentpoeng av F-BNP de siste 15 årene, men siden skatteprosenten bankene har betalt, har falt i samme periode, har skattekostnaden som andel av F-BNP ligget tilnærmet flatt. Dette innebærer åpenbart en kraftig samfunnsendring, og innebærer at norske bankkunder årlig betaler titalls milliarder mer til bankene enn før.

Dette medlem viser til at DNB alene står for om lag halvparten av disse overskuddene, og at staten eier om lag 40 pst. av aksjene. Det er urimelig og uforståelig for de fleste at landets største bank, der det norske fellesskapet er den klart største eieren, ikke får tydeligere imøtegåelse av landets myndigheter.

Dette medlem mener at staten gjennom sin eierdialog med DNB sørger for at bankens ledelse tar større samfunnsansvar og tilbyr kundene sine bedre rentebetingelser enn i dag.

4.3 Betalingsmarkedet

4.3.1 SAMMENDRAG

Nesten alle betalinger i Norge gjennomføres digitalt, ved bruk av betalingskort eller gjennom direkte overføringer mellom bankkontoer (kontobetaling). Kun 2 pst. av betalinger gjennomføres med kontanter, og dette tallet har holdt seg stabilt lavt de siste årene. Samtidig er betalingslandskapet i endring og preges av internasjonalisering, nye aktører og nye måter å betale på. I tillegg utvikles regelverket i EU, blant annet motivert av ønske om større grad av europeisk autonomi i

betalingsmarkedet, likere konkurranseforhold mellom ulike aktører i betalingsmarkedet samt mer ensartet regulering og tilsyn på tvers av EØS.

4.3.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen viser til at kun 2 pst. av betalingene i Norge gjennomføres med kontanter, resten utføres digitalt. Dette gir både lavere transaksjonskostnader, er effektivt og kan være et godt sikkerhetsmessig tiltak for de ansatte. Komiteen understreker betydningen av god konkurranse mellom digitale betalingstjenestetilbydere, slik at man sikrer at kunder og virksomheter ikke betaler mer enn nødvendig for disse tjenestene. Komiteen støtter i den forbindelse at brukerstedet må ha adgang til å presentere sitt prioriterte betalingsvalg, men at endelig valg treffes av kortbruker. Det er derfor positivt at Stø og VISA i løpet av 2025 kom til enighet om en anbefaling i dette spørsmålet.

Komiteen mener det må jobbes videre med å redusere digitale sårbarheter i betalingsmarkedet, særlig sett i lys av digital avhengighet på feltet. Redundans, gode reserveløsninger og tilgang på flere ulike betalingsalternativer er i den sammenheng eksempler på viktige tiltak.

Komiteens medlemmer fra Miljøpartiet De Grønne og Venstre viser til at en stadig mindre andel av betalinger i Norge gjennomføres med kontanter. Så godt som alle betalinger og transaksjoner skjer digitalt. I denne situasjonen er digital betalingsinfrastruktur kritisk nasjonal infrastruktur. Det er bekymringsfullt at konkurransen i dette markedet i stigende grad preges av globale teknologiselskaper med mulighet til å utnytte dominerende markedsposisjon.

Disse medlemmer mener DMA (digitalmarkedsforordningen) må implementeres i norsk rett uten ytterligere forsinkelse. Uten DMA er norske aktører som tilbyr betalingsapper i konkurranse med Apples egne tjenester, ikke sikret tilgang til infrastruktur på like vilkår. Dette gjelder feks. Vipps, men også andre norske fintech-selskaper mer generelt.

4.4 Forsikringsmarkedet

4.4.1 SAMMENDRAG

Livsforsikringsmarkedet og skadeforsikringsmarkedet har noe ulik markedsstruktur. Livsforsikringsmarkedet preges blant annet av at en stor del av virksomheten er knyttet til forvaltning av private og kommunale tjenestepensjonsordninger der det er arbeidsgiverforetak som er kundene. Disse forsikringsproduktene inneholder et betydelig spareelement, og forvaltningskapitalen er derfor høy sammenlignet med skadeforsikringsforetakene. Det norske livsforsikringsmarkedet betjenes i hovedsak av et mindre antall livsforsikringsforetak med store mar-

kedsandeler. I skadeforsikringsmarkedet opererer flere mindre foretak, både norske og utenlandske, men fire av aktørene har til sammen en markedsandel på over to tredeler målt som andel av forsikringsinntekter.

4.4.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen merker seg at noen få aktører har en stor andel av markedet for livsforsikring, samtidig som de største skadeforsikringsaktørene har økt sin markedsandel de siste årene. Komiteen er opptatt av at det skal være god konkurranse i markedet og lett for kundene å sammenligne, reforhandle og bytte forsikringsavtaler.

4.5 Tjenestepensjonsmarkedet

4.5.1 SAMMENDRAG

Arbeidsgivere i privat sektor må ha en tjenestepensjonsordning som gir alderspensjonsopptjening for sine ansatte. Alderspensjon fra de private ordningene supplerer alderspensjonen fra folketrygden, men er også fullt fonderte ordninger som skal forvaltes og forsikres i et privat marked. Markedet domineres av innskuddspensjonsordninger, som de senere årene har gjennomgått store endringer som kan bidra til flere aktører i markedet og økt konkurranse, blant annet ved innføring av egen pensjonskonto. For pensjonsprodukter med garanterte ytelser har det vært et mål å legge til rette for effektiv forvaltning av pensjonskapital med mulighet for noe høyere forventet avkastning, samtidig som kundene beholder tryggheten for opptjente pensjoner.

4.5.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen er opptatt av at folks tjenestepensjoner skal være trygge, men samtidig gi en god avkastning. Det vises i den forbindelse til behandlingen av Prop. 31 L (2025–2026), der Stortinget har gjort forenklinger i regelverket for fripoliser med investeringsvalg, med mål om at flere leverandører vil tilby produktet. Komiteen har merket seg at mange har hatt fripoliser som historisk har gitt svært dårlig avkastning, og mener derfor det har vært viktig å legge til rette for at disse kan få en økt forventet avkastning.

4.6 Verdipapirfond

4.6.1 SAMMENDRAG

Et verdipapirfond er en kollektiv investeringsform hvor flere sparere går sammen om å investere i verdipapirmarkedet. Et forvaltningsselskap forvalter midlene i porteføljen, og forvaltningsselskapet kan være eid av banker, forsikringsforetak eller andre. Det er mange fondsforvaltere som er aktive i det norske markedet, og

hvert forvaltningsselskap forvalter som regel et stort antall fond med ulike investeringsprofiler. Nettotegning i norske forvaltningsselskapers verdipapirfond økte betydelig fra 2024 til 2025.

4.6.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen merker seg at det ved inngangen til året var 27 norske forvaltningsselskaper for verdipapirfond. Dette utgjør et betydelig kapitalforvaltningsmiljø. Komiteen er derfor opptatt av at man skal ha rammevilkår som legger til rette for at disse forvaltningsselskapene skal bli og vokse i Norge.

Komiteen viser til at den totale forvaltningskapitalen i norske forvaltningsselskapers verdipapirfond ved inngangen til 2026 var på 2 875 mrd. kroner og økende. Fondssparing utgjør en betydelig andel av husholdningenes midler. For å sikre en best mulig forvaltning av midlene er det viktig at kundene har lett tilgang til sammenligning av priser og avkastning mellom ulike tilbydere. Komiteen merker seg at det i løpet av 2025 er tatt grep for å sikre at Finansportalen fremover skal være et mer effektivt verktøy for å sammenligne priser og gebyrer på feltet.

Komiteen viser til at dersom barn eller annen person med verge eier finansielle eiendeler for mer enn to ganger folketrygdens grunnbeløp, vil statsforvalteren normalt overta forvaltningen. Dette innebærer at aksjer og andeler i fond selges, og midlene plasseres på en sperret bankkonto. To ganger folketrygdens grunnbeløp utgjør per 1. mai 2026 273 098 kroner. Grensen er regulert i vergemålsforskriften § 26.

Komiteen viser til at dette er et inngrepene tiltak. Reglene kan medføre at barn og andre personer under vergemål mister muligheten til langsiktig investering og avkastning, for eksempel på midler de er blitt etterlatt. Komiteen mener at beløpsgrensen bør heves. Regjeringen bør også vurdere om det bør åpnes for flere plasseringsalternativer enn bankinnskudd for midler som forvaltes på vegne av person med verge, for eksempel bredt indeksfond med lav kostnad.

Komiteen fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å øke beløpsgrensen for når statsforvalteren overtar forvaltningen av finansielle eiendeler som eies av barn eller annen person med verge, og komme tilbake til Stortinget om ny beløpsgrense.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere om det bør åpnes for flere plasseringsalternativer enn bankinnskudd for midler som forvaltes på vegne av person med verge.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Mil-

jøpartiet De Grønne, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at skattevilkårene for rentefond er forbedret fra 1. januar 2026. Aksjesparekontoordningen er viktig for å sikre at hele befolkningen har tilgang til et sparealternativ med god avkastning og gode vilkår. Flertallet merker seg at i land som Sverige er det større kultur for slik sparing enn i Norge.

Flertallet er positivt til å innlemme rente- og kombinasjonsfond i aksjesparekontoordningen. Det vil gjøre sparing enklere og mer fleksibelt for folk, og samtidig legge bedre til rette for langsiktig sparing med ulik risikoprofil.

Før en utvidelse er det behov for å utrede og avklare enkelte problemstillinger nærmere. Aksjeinntekter og inntekter fra rentefond og kombinasjonsfond skattlegges på ulike måter. Renteinntekter skattlegges som alminnelig inntekt, mens aksjeinntekter skattlegges slik som utbytte. Det må derfor utredes hvordan man eventuelt kan samordne de to inntekstypene på en konto, på en måte som er i tråd med prinsippene i dagens skattesystem. Løsningene for dette må samtidig kunne utformes slik at det ikke oppleves vesentlig kompliserende for skattyterne eller tilbyderne.

Flertallet ser fordeler av å inkludere flere typer verdipapirer i aksjesparekontoordningen, med mål om å lage en ordning som er enklest mulig for forbrukerne. Det kan samtidig være grunner til at verdipapirer og spareprodukter ikke kan eller bør inkluderes. Derfor er det hensiktsmessig at departementet gjør en vurdering av om det finnes flere typer verdipapirer som enkelt kan inkluderes i aksjesparekontoordningen.

Flertallet merker seg at muligheten for sparing på aksjesparekonto for barn kan være lite tilgjengelig. Flertallet ber regjeringen vurdere forenklinger og forbedringer i ordningen som gjør den mer tilgjengelig, også for barn, og komme tilbake med en oversikt over tilgjengeligheten og bruken av ASK-ordningen i neste finansmarkedsmelding.

Flertallet fremmer på den bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede om og hvordan rentefond og kombinasjonsfond kan innlemmes i ordningen med aksjesparekonto (ASK), med sikte på at et forslag kan sendes på høring i løpet av høsten 2026, og i den forbindelse vurdere om det er andre spareprodukter eller verdipapirer som enkelt kan inkluderes i ordningen.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener man i forbindelse med vurderingen av beløpsgrensen for når statsforvalteren overtar forvaltningen av finansielle eiendeler som eies av barn eller annen person med verge, må gjøre vurderinger der man samtidig ser på løsninger som reduserer sjansene for at

disse midlene kan bli brukt til ugunst for vedkommende. Det bør i den forbindelse vurderes mekanismer som kan sørge for at denne typen midler ikke kan benyttes fritt, uten etter nærmere avtale med statsforvalteren, for eksempel for å unngå at midlene uten videre kan tas ut til rent forbruk.

Disse medlemmer viser videre til at det for tiden pågår en helhetlig gjennomgang av vergemålsordningen, i etterkant av høringen «Endringer i verjemålslova mv. – verja som rådgjevar og representant». Disse medlemmer vil påpeke at det også i dag finnes en åpning i vergemålsloven for at statsforvalteren etter nærmere bestemmelser kan unnlate å ta midler til forvaltning, når regelverket ellers gir grunnlag for det.

4.7 Kapitaltilgang

4.7.1 SAMMENDRAG

I Norge er det et bredt finansieringstilbud for næringslivet. Bedrifter av alle størrelser låner hos bankene. Større bedrifter benytter seg i tillegg av obligasjonsmarkedet. Norske banker er svært digitaliserte, og bankenes tilbud har gode forutsetninger for å nå frem i alle deler av landet. Verdipapirmarkedene har også en viktig rolle som en effektiv finansieringskilde for næringslivet, der ulike markedsplasser tilrettelegger for effektiv handel og kapitalfordeling. Kapitaltilgangen til det norske næringslivet synes samlet sett å være god. Kredittverdige bedrifter og lønnsomme prosjekter i hele landet har generelt god tilgang på finansiering på markedsmessige vilkår.

Det kan likevel ikke utelukkes at det finnes enkelte lønnsomme prosjekter som ikke finner finansiering til rett pris. For gründere og oppstartsbedrifter kan det være mer krevende enn for andre foretak å få tilgang til kapital, men det er utfordrende å gi et entydig svar på størrelsen på et eventuelt udekket kapitalbehov for oppstartsbedrifter. Det kan også være høy usikkerhet om fremtidig lønnsomhet som kan gi høyere finansieringskostnader sammenliknet med finansiering av virksomheter med lavere risiko, uten at dette representerer en markedssvikt. Internasjonale sammenligninger indikerer at kapitaltilgangen til næringslivet i Norge totalt sett er god, men at investeringsaktiviteten i tidligfase er lavere enn i en del sammenlignbare land. Regjeringen har satt i gang et arbeid med sikte på bedre kunnskap om kapitaltilgangen til denne delen av næringslivet.

4.7.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen viser til at god kapitaltilgang til rett pris er avgjørende både for næringslivet og husholdningene. Komiteen har videre merket seg at departementet har mottatt mange innspill i arbeidet med årets finansmarkedsmelding på at det foreligger et udekket kapitalbehov for oppstarts- og vekstbedrifter. Det er

ofte knyttet større risiko ved investeringer i slike virksomheter, og midlene kan bli bundet opp i en lengre tidsperiode. Samtidig kan også tidlig investering i denne typen virksomheter, gi potensial for å være med på en større del av oppsiden. Komiteen mener på den bakgrunn det bør jobbes videre med ulike tiltak som kan styrke tilgangen på kapital for oppstarts- og vekstbedrifter, og ser i den forbindelse positivt på initiativ som arbeidet med rammebetingelsene for alternative investeringsfond og en utvidelse av aksjesparekontoordningen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at Nærings- og fiskeridepartementet er i gang med å utarbeide en systematisk oversikt over tilgangen til kapital for oppstarts- og vekstbedriftene i Norge, og at det er utlyst et eksternt oppdrag om å gjennomføre en kartlegging som del av dette. Disse medlemmer mener det er positivt at det utvikles bedre oversikt over kapitaltilgangen for oppstarts- og vekstselskaper, og mener det er naturlig at regjeringen i Finansmarkedsmeldingen for 2027 gir en status for dette arbeidet.

Disse medlemmer viser til at staten i dag tilfører kapitalmarkedet for vekst- og oppstartsselskaper kapital gjennom flere virkemidler. Investinor og Nysnø er eksempler på slike egenkapitalvirkemidler.

Disse medlemmer viser til at regjeringen ved fremleggelsen av det reviderte budsjettet har varslet at Investinors mandat skal endres slik at Investinor kan benytte midlene som er avsatt til direkteinvesteringer, til å investere i fond. Disse medlemmer peker på at fondsinvesteringer historisk har utløst mer privat kapital per offentlige krone og gir erfaringsmessig bedre avkastning. Samtidig bidrar fondsinvesteringer til å bygge et mangfold av investeringsmiljøer og kompetanse i ulike deler av landet. Disse medlemmer mener dette grepet er et eksempel på en innretning av virkemiddelapparatet hvor privat kapital er i førersetet, men hvor staten bidrar på en måte som er effektiv og forutsigbar.

Disse medlemmer viser til innspillene som har kommet knyttet til at en større andel av oppspart pensjonskapital kan investeres i oppstarts- og vekstselskaper. Disse medlemmer viser til at Investinor nå gis anledning til å investere i fond-i-fond-konstruksjoner sammen med private investorer og nordiske og europeiske virkemiddelaktører. Dette inkluderer forsikrings- og livselskaper.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne mener kapitaltilgang vil være avgjørende for utviklingen av nye grønne næringer, energieffektivisering, utslippskutt og omstilling i eksisterende industri. Disse medlemmer mener derfor at rammevilkårene for finansnærin-

gen i større grad må innrettes slik at investeringer som bidrar til klimaomstilling og redusert naturbelastning, stimuleres, samtidig som finansiering av aktiviteter med høy klima- og naturbelastning fases ned. Disse medlemmer viser til at finansmarkedene i dag i for stor grad bidrar til kortsiktig avkastning og investeringer i eiendom og petroleumsrelatert virksomhet, fremfor langsiktige investeringer i bærekraftig verdiskaping. Disse medlemmer mener derfor at myndighetene må utrede hvordan regulering, rapporteringskrav og statlige virkemidler kan brukes mer aktivt for å dreie kapital mot grønne og samfunnsnyttige investeringer.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Representantforslag 190 S (2025–2026) fra Sosialistisk Venstreparti som foreslår at det snarest mulig opprettes en offentlig løsning som kan brukes til kontantutbetalinger til norske husholdninger, og ber regjeringen sørge for at det tilbys en offentlig bankkonto til alle innbyggere i Norge. Dette medlem mener erfaringene fra koronapandemien og strømkrisen viste behovet for bedre ordninger som kan gi rask økonomisk støtte til husholdninger i kriser. Dette medlem peker på at økt usikkerhet i verdensøkonomien gjør folk mer sårbare for brå prisøkninger på blant annet energi, drivstoff og mat, og mener staten bør ha beredskap for målrettede kontantutbetalinger i slike situasjoner. Dette medlem viser til at flere land har brukt lignende tiltak, og mener dette kan være et mer treffsikkert virkemiddel enn generelle avgifts- eller skatteuttak, særlig fordi det kan målrettes og brukes midlertidig ved behov.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne merker seg at regjeringen i finansmarkedsmeldingen omtaler kapitaltilgangen for norsk næringsliv som god. Det er etter disse medlemmers syn en beskrivelse som i liten grad reflekterer de signalene som gis fra norske gründere som forsøker å starte og skalere bedrifter i Norge. Tilgangen på kapital er kanskje ikke knapp for etablerte næringer, men som det fremgår av høringsinnspillene fra blant annet Abelia og Norsk Venturekapitalforening, stiller det seg annerledes for oppstarts- og vekstselskaper.

Disse medlemmer registrerer at det i økende grad de siste årene har blitt rettet kritikk mot at det benyttes statlige midler til å utløse private investeringer i norske bedrifter. Denne kritikken kommer som regel i etterkant av at bedrifter har gått konkurs eller på andre måter ikke lykkes i markedet.

Disse medlemmer vil påpeke at det nødvendigvis må være slik at noen investeringer vil vise seg å ikke bli vellykkede i et konkurranseutsatt marked. Det er etter disse medlemmers syn ikke noen grunn til å

konkludere med at det offentlige skal ta mindre risiko for å styrke det fremtidige næringslivet i Norge. Dersom det skulle være slik at det offentlige kun skulle bidra til å utløse privat kapital til investeringer man var sikre på at ville bli lønnsomme, så ville man ikke treffe den typen bedrifter som trengs for å endre norsk næringsstruktur på lengre sikt.

Disse medlemmer merker seg at partier både til høyre og venstre i det politiske landskapet har bestemt seg for å betegne statlige bidrag til risikoavlastning som sløsning. Disse medlemmer vil understreke at Norge, som følge av finansformuen, har råd til å ta betydelig mer risiko for å bidra til utviklingen av næringslivet enn andre land. Det er et mye større problem for norsk økonomi å være låst til råvarebasert eksport enn at offentlige midler brukes til å bedre kapitaltilgangen for oppstarts- og vekstbedrifter.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge til grunn at staten fortsatt skal ha en rolle i å sikre kapitaltilgang for oppstarts- og vekstbedrifter gjennom virkemidler som bidrar til å utløse mer privat kapital, og at det i fremtidige statsbudsjett skal gis økt kapitaltilførsel til virkemiddelapparatet.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til tiltak som styrker attraktiviteten ved å investere i oppstarts- og vekstbedrifter relativt til investeringer i eiendom.»

Komiteens medlemmer fra Miljøpartiet De Grønne og Venstre merker seg at regjeringens vurdering av at «lønnsomme prosjekter og kredittverdige bedrifter» generelt har god kapitaltilgang. Det er sant for etablert næringsliv med god historikk, driftsresultat og dermed sikkerhet. Men det stemmer ikke for oppstarts- og vekstbedrifter.

Analysen fra New Financial, utarbeidet for Finansforbundet, viser at norske kapitalmarkeder er om lag halvparten så store som det nordiske gjennomsnittet målt som andel av BNP. Norge ligger på en femtedel av nordisk snitt for venturekapitalinvesteringer. Oslo-regionens oppstarts- og vekstselskaper representerer en verdiskaping på nær 27 mrd. kroner og 31 000 ansatte, men hemmes av kapitalmangel som tvinger mange ut av landet. Dette er ikke et marginalt problem, men en reell utfordring for norsk omstillingsevne.

Disse medlemmer merker seg at Abelia dokumenterer at Norge rangerer helt på bunnivå i Europa for tilgang på risikokapital for oppstarts- og vekstselskaper målt som andel av BNP. Investinor viser til at EU investerer fem ganger mer i venture som andel av BNP enn Norge, USA femten ganger mer. Dette er ikke et problem som løses gjennom prosessarbeid og utredningsopp-

drag. Det krever politisk vilje til å endre både skattesystemet og innretning og kapitaltilførsel i statlige investeringselskap som Investinor og Nysnø.

Disse medlemmer er bekymret for at den lille åpningen i gründermeldingen fra september 2024 om å vurdere hvordan Investinor i partnerskap med private eiere som pensjonskasser og lignende, kan samarbeide med sikte på å bedre kapitaltilgangen i det norske tidligfasemarkedet, halvannet år etter fremleggelsen ikke har resultert i annet enn et påbegynt utredningsarbeid. Mens Norge utreder, styrker EU sin satsing på dyp teknologi og vekstkampanje dramatisk. Konkurransesituasjonen endrer seg raskere enn utredningene følger etter.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en helhetlig plan for å styrke tilgangen på risikokapital for norske oppstarts- og vekstbedrifter, herunder vurdering av skatteincentiver for private investorer i tidligfaseselskaper, utvidet fond-i-fond-mandat for statlige selskap og fond, og tiltak for å utvikle aksjesparekontoen i retning av det svenske ISK-systemet, senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2027.»

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til Miljøpartiet De Grønnes alternative budsjett for 2026, hvor det beskrives en løsning hvor deler av statens inntekter fra klima- og miljøavgifter som betales av næringslivet, settes av til et omstillingsfond. Dette medlem vil understreke at klima- og miljøavgifter av natur er midlertidige, fordi den avgiftsbelagte atferden på et tidspunkt skal opphøre. Dette medlem mener derfor det ville være fornuftig å kanalisere disse midlene til formål som ikke innebærer varige driftsutgifter for staten. Et slikt formål kunne vært å øke kapitaltilgangen for oppstarts- og vekstbedrifter.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en modell hvor klima- og miljøavgifter som betales av næringslivet, avsettes til et omstillingsfond. Fondet skal bidra til å bedre kapitaltilgangen for norske oppstarts- og vekstbedrifter.»

5. Virksomheten til Norges Bank i 2025

5.1 Sammendrag

Norges Bank skal fremme økonomisk stabilitet og forvalter store verdier på vegne av fellesskapet. Banken skal sikre pristabilitet, finansiell stabilitet, merverdi i kapitalforvaltningen og bidra til robuste og effektive be-

talingssystem og finansmarkeder. Norges Bank forvalter egne valutareserver og statens pensjonsfond utland på vegne av staten. Det viktigste virkemiddelet i utøvelsen av pengepolitikken er styringsrenten. Kapittelet inneholder departementets vurdering av Norges Banks utøvelse av pengepolitikken i 2025.

5.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at det er en pågående evaluering av Norges Banks operative mandat for pengepolitikken, og komiteen har tidligere støttet dette. Komiteen har merket seg at dagens inflasjonsmål er det samme som for landene rundt oss, men at det kan være til dels betydelige variasjoner i komponentene som utgjør tallgrunnlaget for landenes inflasjonsmål. Komiteen mener derfor det kan være klokt at man foretar en vurdering av valg av prisindeks, i forbindelse med det pågående arbeidet knyttet til Norges Banks operative mandat.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet støtter Norges Banks rolle, men er opptatt av at det er en større åpenhet og etterprøvbarehet i pengepolitikken som føres. I en tid der endringer skjer raskt og får direkte konsekvenser for hverdagsøkonomien til folk, er det viktig at styringsrentevurderinger kommuniseres tydeligere.

Disse medlemmer vil fremheve at det til enhver tid er gode, forutsigbare og trygge rammer for forvaltningen av Statens pensjonsfond utland og at dette forvaltes ut fra finansielle vurderinger og ikke brukes som et politisk virkemiddel.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen nedsette et utvalg for å vurdere hvordan hensynet til sysselsetting og produksjon kan likestilles med inflasjonsmålet i Norges Banks mandat og utrede hvordan hensynet til grønn omstilling, i lys av de økonomiske utfordringene man står ovenfor nå og i årene fremover, kan inkluderes i mandattet.»

Disse medlemmer viser til LO sitt høringssvar og mener Finansmarkedsmeldingen 2026 i for liten grad belyser konsekvensene av dagens pengepolitikk for sysselsetting og arbeidsmarked. Disse medlemmer viser til at LO i sitt høringssvar mener at sysselsetningsutfordringene er bredere enn det som kommer fram i meldingen, og viser spesielt til hvordan departementet forklarer økningen i AKU-ledigheten. AKU-ledigheten måler personer som aktivt søker arbeid og er tilgjengelige for jobb, og tallene viser også en tydelig økning blant unge som søker fulltidsarbeid, samt blant ny-

utdannede som ikke kommer inn i arbeidsmarkedet. Disse medlemmer viser videre til at ledigheten også har økt blant personer i alderen 25–39 år, noe som tyder på at arbeidsmarkedet generelt er i ferd med å svekkes. Etter disse medlemmers syn er dette særlig relevant for pengepolitikken fordi høy rente virker dempende på aktivitet og sysselsetting. Disse medlemmer støtter ikke en økonomisk politikk der økt arbeidsledighet brukes som virkemiddel for å få inflasjonen ned, og vil understreke at høy sysselsetting fortsatt må være et overordnet mål for den økonomiske politikken.

Disse medlemmer støtter derfor en evaluering av Norges Banks mandat og vil understreke betydningen av demokratisk forankring og bred tillit til pengepolitikken. Disse medlemmer viser til at norsk økonomi skiller seg fra mange andre land gjennom sterke inntusjoner i arbeidslivet, særlig frontfagsmodellen, som bidrar til å holde lønns- og prisveksten stabil og redusere risikoen for varig høy inflasjon, jf. NOU 2023:30. Etter disse medlemmers syn må slike særtrekk tillegges større vekt både når pengepolitikken utformes og når Norges Bank vurderer hvordan renteendringer vil påvirke økonomien.

Disse medlemmer imøteser en debatt om Norges Banks mandat. Disse medlemmer mener at Norges Banks rentehevinger er feil medisin når inflasjonen er importert gjennom et kostnadssjokk som kommer utenfra, slik man så med krigen i Ukraina og nå krigen i Iran og stenging av Hormuzstredet. Disse medlemmer mener at konsekvensen har blitt høyere arbeidsløshet enn nødvendig, og at en av presiseringene i dagens mandat bør være at hensynet til sysselsetting og produksjon likestilles til målet om prisstabilitet.

Disse medlemmer mener på denne bakgrunn at pengepolitikken i større grad må ta hensyn til hvordan renter påvirker arbeidsmarkedet, forskjeller og økonomisk trygghet for folk. Målet må være å få kontroll på inflasjonen med lavest mulig kostnader i form av arbeidsledighet og økte økonomiske forskjeller.

Disse medlemmer mener det er behov for å se hvordan grønn omstilling kan være en del av mandatet for pengepolitikken.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjøre omstilling til nullslippssamfunnet til del av formålet til Norges Bank.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har merket seg at den offentlige debatten om rentepolitikken har vært betydelig i de siste årene. Disse medlemmer viser til at det i etterkant av oljeskattepakken fra 2020 har vært svært høye investeringer på norsk sok-

kel som følge av de ekstraordinært gode skattevilkårene for petroleumsbransjen. Konsekvensen av investeringsnivået på sokkelen har vært at presset i norsk økonomi og dermed behovet for høyere rente har økt. Disse medlemmer vil påpeke at dette først og fremst rammer den belånt delen av befolkningen samt de delene av næringslivet som har stor eksponering mot rentenivået, som for eksempel byggebransjen. Det er med forundring disse medlemmer registrerer at regjeringens petroleumpolitikk står i direkte motstrid til dens uttalte ønske om lavere renter. Det synes å være slik at regjeringen lever helt fint med at kostnadene ved de høye investeringene i petroleumssektoren skal tas av dem med boliglån, og av øvrig næringsliv.

Komiteens medlem fra Rødt imøteser en debatt om Norges Banks mandat. Dette medlem mener at Norges Bank har ført en for aggressiv rentepolitikk de siste årene, og at mandatet bør endres. Dette medlem mener at konsekvensen har blitt høyere arbeidsløshet enn nødvendig, og at en av presiseringene i dagens mandat bør være at hensynet til sysselsetting vektlegges tyngre relativt til målet om prisstabilitet. Rentesettingen bør også i større grad se bort fra prisvekst som stammer fra utenlandske kostnadssjokk, for å unngå at norske husholdninger og bedrifter ikke får store renteøkninger på toppen av importert prisvekst.

6. Virksomheten til Finanstilsynet i 2025

6.1 Sammendrag

Finanstilsynet skal bidra til finansiell stabilitet og velfungerende markeder gjennom å føre tilsyn med og veilede aktørene i finanssektoren, gjøre analyser og utredninger samt utvikle og håndheve regelverk. Ny finanstilsynslov trådte i kraft 1. april 2025. Loven viderefører bestemmelser om hvem finanstilsynet fører tilsyn med, og lovfester at formålet med Finanstilsynets virksomhet er å bidra til finansiell stabilitet og velfungerende markeder. Overvåking av systemrisiko utgjør en viktig del av tilsynets virksomhet. I en tid med geopolitiske spenninger og stor usikkerhet om den økonomiske utviklingen fremover, ble dette arbeidet prioritert også i 2025. Finanstilsynets innsats mot hvitvasking ble styrket i 2025, blant annet ved opprettelse av et nytt tjenestetested på Hamar fra 1. september 2025 med ni fast ansatte ved utgangen av året.

6.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at Finanstilsynet gjennom sin virksomhet skal bidra til finansiell stabilitet og velfungerende markeder samt utvikle og håndheve regelverk.

Komiteen er kjent med at Finanstilsynet både i tildelingsbrevet fra Finansdepartementet i 2025 og 2026 er bedt om å jobbe målrettet med forenkling og effektivisering. Komiteen mener dette er et viktig arbeid for å sikre en konkurransedyktig finansnæring fremover, der kostnadene og rapporteringsbyrden for bransjen må begrenses. Arbeidet med forenkling og effektivisering må samtidig forsterkes ytterligere i årene fremover.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener Finanstilsynet må redusere rapporteringsbyrden for næringen, og legge større vekt på risikobasert tilsyn fremfor detaljstyring av næringen.

Disse medlemmer mener tilsynet må arbeide med å styrke arbeidet mot hvitvasking og økonomisk kriminalitet og sikre en mer effektiv bruk av tilsynsressursene for å motvirke kriminell aktivitet.

Disse medlemmer vil påpeke at Finanstilsynet må unngå at tilsynet bidrar til konkurransevridning og ivaretar en balansert og nøytral tilnærming til bransjen i sin helhet.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen iverksette et tydelig forenklingarbeid i Finanstilsynet der det måles fremdrift og effekt. Det må utarbeides forslag til konkrete og etterprøvbare forenklingstiltak som gir reell byrdelettelse for finansnæringen, og regjeringen må oppdaterer Stortinget i de årlige meldingene om fremdrift og effekt.»

Komiteens medlem fra Senterpartiet vil fremheve at Finanstilsynet forvalter en nasjonal oppgave og driver tilsynsvirksomhet i hele landet. Det er derfor positivt at Finanstilsynet etter initiativ fra Senterpartiet i 2025 etablerte sitt første tjenestested utenfor Oslo. Dette medlem imøteser at Finanstilsynet utvider sin virksomhet på Hamar og vurderer nye etableringer utenfor Oslo.

7. Virksomheten til Folketrygdfondet i 2025

7.1 Sammendrag

Folketrygdfondet forvalter Statens pensjonsfond Norge (SPN) med mål om høyest mulig avkastning over tid, målt i norske kroner og etter kostnader. Ved utgangen av 2025 var markedsverdien av SPN 417 mrd. kroner. Avkastningen av fondet var i 2025 på 12,7 pst., som er 0,8 prosentpoeng høyere enn avkastningen av referanseindeksen fastsatt av Finansdepartementet. Fra og med statsbudsjettet for 2025 ble det innført en regel for årlige uttak fra SPN på 3 pst. av fondsverdien ved årets start. For 2025 utgjorde dette 11,7 mrd. kroner. Folketrygd-

fondet utfører også andre forvalteroppgaver som Finansdepartementet pålegger selskapet. I 2024 fikk Folketrygdfondet i oppgave å forvalte Statens fond i Tromsø (SFT) innenfor en ramme for investeringene på 15 mrd. kroner, og de første ansatte startet våren 2025. Fondet skal plasseres i mindre nordiske børsmoterte selskaper som ikke inngår i SPNs aksjeindeks. Per årsslutt 2025 var det ansatt fem personer til å forvalte fondet fra Tromsø, og fondet hadde investert 11,8 mrd. kroner i aksjemarkedet.

7.2 Komiteens merknader

Komiteen merker seg at Folketrygdfondet også for 2025 har levert en avkastning som er klart bedre enn referanseindeksen fastsatt av Finansdepartementet, hvilket må sies å være et svært tilfredsstillende resultat. Komiteen viser ellers til at Statens fond i Tromsø nå er gått over i driftsfasen, og at Stortingets vedtak i så måte er fulgt opp.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at fondet må forvaltes med mål om høyest mulig avkastning over tid og at politiske føringer ikke må svekke lønnsomheten.

Disse medlemmer mener fondets kapital må brukes effektivt og disiplinert.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen iverksette en bredere gjennomgang av reguleringen av fondsforvaltningsbransjen i Norge, og etablere en arbeidsgruppe med representanter fra myndigheter, bransje og forbrukersiden, med mandat til å vurdere nødvendige tilpasninger i norsk fondslovgivning for å styrke bransjens konkurransekraft fremover.»

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til egne merknader og forslag om Statens fond i Tromsø (SFT) i Innst. 418 S (2025–2026) om Statens pensjonsfond 2026.

8. Virksomheten til det internasjonale valutafondet (IMF)

8.1 Sammendrag

Det internasjonale valutafondet (IMF) skal fremme samarbeid om det internasjonale monetære systemet, styrke finansiell stabilitet globalt og regionalt samt støtte opp under internasjonal handel. Dette gjør IMF gjennom økonomisk overvåkning, faglig assistanse og råd til medlemslandene og ved å gi lån til medlemsland som

har problemer med betalingsbalansen. IMF fungerer som en kredittunion der medlemslandene stiller deler av sine valutareserver til disposisjon for utlån til medlemslandene. Lånene skal tilbakebetales så snart landets betalingsbalanse og valutasisituasjon gjør det mulig. I samarbeid med G20 og Verdensbanken fortsetter IMF arbeidet med å styrke rammeverket for gjeldsrestrukturering med sikte på å legge grunnlag for mer effektive og forutsigbare prosesser og sikre likebehandling mellom land og mellom kreditorer. I 2025 har IMF også videreført arbeidet med å innarbeide tidligere vedtatte strategier innen handel, teknologi, klima og likestilling i analyser, overvåkning og i låneprogrammer. IMF har gjennomført flere analyser av hvilke konsekvenser kunstig intelligens kan ha for arbeidsmarked, produktivitet og finansiell sektor. De har også vurdert hvordan kryptovalutaer, herunder «stablecoins», kan påvirke det globale finansielle systemet. Videre er arbeidet med å analysere virkningene av globale ubalanser og handelshindringer trappert opp.

8.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at Det internasjonale valutafondet (IMF) har en viktig rolle i å styrke finansiell stabilitet og støtte opp under internasjonal handel. Norsk finansiell stabilitet er tett knyttet opp til den internasjonale situasjonen. Komiteen mener derfor det er viktig at man gjennom internasjonalt samarbeid kan støtte opp under arbeidet med å sikre målet om finansiell stabilitet både ute og hjemme.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener Norge må være en aktiv, men nøktern deltaker i IMF og prioritere tiltak som fremmer økonomisk stabilitet og ansvarlig finanspolitikk globalt.

Disse medlemmer er opptatt av at Norge i arbeidet vektlegger gjeldsbærekraft og reformkrav ved utlån og sikrer at norske interesser ivaretas i internasjonale prosesser.

9. Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen i Finansmarkedsmeldingen 2027 sikre at konkurransen i bankmarkedet måles bedre, og supplere de nasjonale konsentrasjonsmålene med beregninger på regionnivå og nasjonale beregninger der bankallianser regnes som samlede konkurranseenheter.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen sikre at Finanstilsynet og Konkurransetilsynet følger opp EU-regelverket Interchange Fee Regulation (IRF) som sikrer at internasjonale kortselskaper ikke utnytter sin posisjon til å overkjøre nasjonale systemer som norske BankAxept.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen sikre implementering av digitalmarkedsforordningen (DMA) som gjelder i EU, som sikrer at nasjonale aktører som tilbyr apper i konkurranse med Apples egne tjenester, som Vipps, har like konkurransevilkår.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen uten ugrunnet opphold avvikle utlånsforskriften, slik at bankene fullt ut kan vurdere låntakernes betjeningsevne på selvstendig grunnlag.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en sak som ser på hvordan man kan få en mer forutsigbar og harmonisert tilsynspraksis med finansinstitusjonene i Norden.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen utarbeide tydelige mål for finansmarkedspolitikken og klare prinsipper for regulering av finansmarkedene for å sikre større forutsigbarhet for næringen. Stortinget ber videre regjeringen utnytte handlingsrommet innenfor EØS-regelverket bedre ved gjennomføring av nytt europeisk regelverk, slik at norske finansaktører ikke påføres strengere eller mer byrdefulle regler enn nødvendig.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen gjennomgå kapitalkravene for norske pensjonskasser med sikte på å sikre et mer proporsjonalt og konkurransenøytralt regelverk, tilpasset pensjonskassenes særskilte virksomhet og risikoprofil.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen iverksette et tydelig forenklingarbeid i Finanstilsynet der det måles fremdrift og effekt. Det må utarbeides forslag til konkrete og etterprøvbare forenklingstiltak som gir reell byrdelettelse for finansnæringen, og regjeringen må oppdaterer Stortinget i de årlige meldingene om fremdrift og effekt.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen iverksette en bredere gjennomgang av reguleringen av fondsforvaltningsbransjen i Norge, og etablere en arbeidsgruppe med representanter fra myndigheter, bransje og forbrukersiden, med mandat til å vurdere nødvendige tilpasninger i norsk fondslovgivning for å styrke bransjens konkurransekraft fremover.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne:*Forslag 10*

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å forby koblingssalg som begrenser kundenes mulighet til å velge tjenester i banksektoren fritt.

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen vurdere å øke nivået på finansskatten eller ta i bruk andre virkemidler for å begrense og skattlegge bankenes overskudd, og komme tilbake til Stortinget med forslag som sikrer at næringen betaler minst like mye skatt som annet næringsliv senere i statsbudsjettet for 2027.

Forslag 12

Stortinget ber regjeringen utrede om omfanget av de gjeldende avgrensningene i finansskattens virkeområde er hensiktsmessige, og komme tilbake til Stortinget med forslag til mulige justeringer.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Kristelig Folkeparti:*Forslag 13*

Stortinget ber regjeringen vurdere å fremme forslag som reduserer bankenes adgang til å ta risiko utenfor kjernevirksomheten.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt:*Forslag 14*

Stortinget ber regjeringen nedsette et utvalg for å vurdere hvordan hensynet til sysselsetting og produksjon kan likestilles med inflasjonsmålet i Norges Banks mandat og utrede hvordan hensynet til grønn omstilling, i lys av de økonomiske utfordringene man står ovenfor nå og i årene fremover, kan inkluderes i mandattet.

Forslag 15

Stortinget ber regjeringen gjøre omstilling til nullslippssamfunnet til del av formålet til Norges Bank.

Forslag 16

Stortinget ber regjeringen fremme forslag til regelendringer for å innføre en maksimal rentedifferanse

mellom innskudds- og utlånsrenter eller andre tiltak for å redusere bankenes rentemarginer.

Forslag 17

Stortinget ber regjeringen vurdere tiltak som legger til rette for økt bruk av fastrente på boliglån.

Forslag 18

Stortinget ber regjeringen fremme forslag som bidrar til at norske banker må øke innskuddsrentene minst like mye som utlånsrentene og at de ikke kan øke utlånsrentene raskere enn innskuddsrentene i etterkant av en renteøkning fra Norges Bank.

Forslag 19

Stortinget ber regjeringen utrede et offentlig bankalternativ, enten gjennom å utvide Husbankens rolle i det norske bankmarkedet eller gjennom opprettelsen av en helt ny bank.

Forslag 20

Stortinget ber regjeringen gjennom sin eierdialog med DNB kreve at banken viser større samfunnsansvar og tilbyr kundene sine bedre rentebetingelser enn i dag.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:*Forslag 21*

Stortinget ber regjeringen legge til grunn at staten fortsatt skal ha en rolle i å sikre kapitaltilgang for oppstarts- og vekstbedrifter gjennom virkemidler som bidrar til å utløse mer privat kapital, og at det i fremtidige statsbudsjett skal gis økt kapitaltilførsel til virkemiddelapparatet.

Forslag 22

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til tiltak som styrker attraktiviteten ved å investere i oppstarts- og vekstbedrifter relativt til investeringer i eiendom.

Forslag fra Miljøpartiet De Grønne og Venstre:*Forslag 23*

Stortinget ber regjeringen fremme proposisjon om inntektsdelingsavtaler mellom forvaltningsselskap og andelseiere for Stortinget innen utgangen av 2026, og nedsette en arbeidsgruppe med representanter fra myndigheter, bransje og forbrukersiden med mandat å utrede nødvendige tilpasninger i norsk fondslovgivning for å sikre norske fondsforvalteres konkurransedyktighet.

Forslag 24

Stortinget ber regjeringen legge frem en helhetlig plan for å styrke tilgangen på risikokapital for norske oppstarts- og vekstbedrifter, herunder vurdering av skatteinsentiver for private investorer i tidligfaseselskaper, utvidet fond-i-fond-mandat for statlige selskap og fond, og tiltak for å utvikle aksjesparekontoen i retning av det svenske ISK-systemet, senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2027.

Forslag fra Miljøpartiet De Grønne:*Forslag 25*

Stortinget ber regjeringen legge frem en modell hvor klima- og miljøavgifter som betales av næringslivet, avsettes til et omstillingsfond. Fondet skal bidra til å bedre kapitaltilgangen for norske oppstarts- og vekstbedrifter.

Forslag fra Venstre:*Forslag 26*

Stortinget ber regjeringen i løpet av våren 2027 legge fram en sak for Stortinget med en systematisk gjennomgang av alt relevant finansregelverk, med mål om å fjerne særnorske tilleggskrav som ikke kan begrunnes med dokumentert høyere risiko i det norske finansielle systemet, og der EU-regelverket allerede gir tilstrekkelig beskyttelse.

Forslag 27

Stortinget ber regjeringen på egnet måte fremme forslag om, eller gi et sekundærmandat til tilsynsmyndighetene (Norges Bank og Finanstilsynet), hvor behovet for vekst, konkurransekraft og verdiskaping balanse-res opp mot hensynet til finansiell stabilitet.

Forslag 28

Stortinget ber regjeringen innføre en ordning med årlig rapportering til Stortinget om status og effekt av gjennomførte forenklingstiltak på finansmarkedsom-

rådet, etter modell fra den svenske Finansinspektionens forenklingsrapportering.

10. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding romertall I, II og IV fremmes av en samlet komité.

Komiteens tilråding romertall III fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Miljøpartiet De Grønne, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til meldingen og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen vurdere å øke beløpsgrensen for når statsforvalteren overtar forvaltningen av finansielle eiendeler som eies av barn eller annen person med verge, og komme tilbake til Stortinget om ny beløpsgrense.

II

Stortinget ber regjeringen vurdere om det bør åpnes for flere plasseringsalternativer enn bankinnskudd for midler som forvaltes på vegne av person med verge.

III

Stortinget ber regjeringen utrede om og hvordan rentefond og kombinasjonsfond kan innlemmes i ordningen med aksjesparekonto (ASK), med sikte på at et forslag kan sendes på høring i løpet av høsten 2026, og i den forbindelse vurdere om det er andre spareprodukter eller verdipapirer som enkelt kan inkluderes i ordningen.

IV

Meld. St. 9 (2025–2026) – Finansmarkedsmeldingen 2026 – vedlegges protokollen.

Oslo, i finanskomiteen, den 2. juni 2026

Tuva Moflag

leder

Tellef Inge Mørland

ordfører

VEDLEGG

**Referat
fra åpen høring i finanskomiteen
om**

Finansmarkedsmeldingen 2026

Høring 8. mai 2026 kl. 09:00

Høring med sentralbanksjef Ida Wolden Backe (Innledningen ble fulgt av en
powerpointpresentasjon)

*1

Åpen høring i finanskomiteen fredag den 8. mai 2026 kl. 9

Møteleder: Tuva Moflag (A) (komiteens leder)

Sak:

Finansmarkedsmeldingen 2026 (Meld. St. 9 (2025–2026))

Møtelederen: Da er klokka 9, og vi ønsker velkommen til høring om finansmarkedsmeldingen 2026.

Den første timen bruker vi til sentralbanksjefens redegjørelse og deretter en felles spørsmålsrunde fra komiteen.

Vi gir da ordet til Ida Wolden Bache. Vær så god!

Høring med sentralbanksjef Ida Wolden Bache

(Sentralbanksjefens redegjørelse ble fulgt av en powerpointpresentasjon)

Ida Wolden Bache: God morgen, alle sammen, og takk for denne muligheten til å gjøre rede for gjennomføringen av pengepolitikken.

Norges Bank har fått i oppdrag å sørge for lav og stabil prisvekst. Målet er en prisvekst som over tid er nær 2 pst. Samtidig skal vi bidra til at flest mulig er i jobb og til en stabil økonomisk utvikling.

Denne uken besluttet komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet å sette styringsrenten opp med 0,25 prosentenheter til 4,25 pst. Bakgrunnen er at prisveksten er for høy, og det er behov for en høyere rente for å få prisveksten tilbake til målet innen rimelig tid. Hva som er årsaken til at prisveksten har holdt seg oppe, og hvilke vurderinger vi har gjort, vil jeg komme tilbake til. La meg først ta et lite tilbakeblikk.

Da jeg var her for ett år siden, hadde amerikanske tollsatser blitt økt kraftig, og det var stor usikkerhet om det internasjonale handelsregimet. Mange fryktet at en omfattende handelskonflikt ville ramme verdensøkonomien hardt. Det økonomiske tilbakeslaget har imidlertid uteblitt, og det er det flere grunner til. Dels skyldes det at handelskonfliktene ikke har blitt så omfattende som først fryktet, og dels har aktiviteten internasjonalt blitt løftet av andre forhold, bl.a. økte forsvarsutgifter og investeringer i ny teknologi.

(Figur: Veksten i norsk økonomi tok seg opp i fjor)

Her hjemme tok den økonomiske veksten seg opp i fjor etter et par år med lav vekst. I årene med lav vekst var utviklingen særlig svak i de delene av økonomien hvor renten virker kraftigst. Byggeaktiviteten falt kraftig, bedriftene investerte lite, og mange husholdninger holdt igjen på forbruket. Det som holdt aktiviteten oppe, var utbyggingene på sokkelen i etterkant av oljeskattepakken og høy etterspørsel fra offentlig sektor. En

svakere krone bidro til god vekst i eksporten, og i store deler av landet har reiselivsnæringen merket tilstrømmingen av turister.

Gjennom fjoråret endret bildet seg. Veksten i forbruket tok seg klart opp etter to år med bedring i kjøpekraften. Byggeaktiviteten økte litt fra et lavt nivå. Samtidig er mange av de store utbyggingsprosjektene som ble satt i gang etter oljeskattepakken, i ferd med å ferdigstilles, noe som kan bidra til at petroleumsinvesteringene vil avta fremover.

(Figur: Sysselsettingen er høy)

Kapasitetsutnyttingen i økonomien synes å være nær et normalt nivå. Arbeidsledigheten har økt litt det siste året, og den er nå verken spesielt høy eller uvanlig lav. Arbeidskraftundersøkelsen fra Statistisk sentralbyrå indikerer at ledigheten over tid har steget mer enn det tallene for registrert ledighet fra Nav viser. Noe av forskjellen skyldes at arbeidskraftundersøkelsen fanger opp at flere unge har meldt seg på arbeidsmarkedet.

De siste årene har flere kommet i jobb, men målt som andel av befolkningen har sysselsettingen avtatt litt. Sysselsettingsandelen er likevel klart høyere enn i perioden før pandemien. Det gjelder også de yngste aldersgruppene.

(Figur: Prisveksten i Norge holder seg oppe)

Prisveksten er fortsatt høyere enn inflasjonsmålet. Etter å ha avtatt raskt fra toppen i 2023 har inflasjonen endret seg lite det siste halvannet året. Ser vi bort fra energiprisene, som svinger mye fra måned til måned, har prisveksten ligget rundt 3 pst. siden høsten 2024.

I flere av våre naboland har prisveksten vært nær inflasjonsmålene en god stund, så hvorfor tar det så lang tid å få prisveksten ned her hjemme?

(Figur: Innenlandsk prisvekst fortsatt høy)

Det er prisene på varer og tjenester vi produserer i Norge, som nå holder inflasjonen oppe. Én grunn til det er at lønningene har økt mye de siste årene.

Lønnsveksten er på vei ned, og den er ikke høy sammenliknet med lønnsomheten i industrien. Prinsippet i den norske modellen for lønnsdannelse er jo nettopp at arbeidstakerne skal få sin andel av verdiskapingen i industrien. Høye råvarepriser og en svekket kronkurs i årene bak oss har gjort at mange industribedrifter har fått godt betalt for varer de selger til utlandet, og lønnsomheten har vært høy. Det har gitt rom for høye lønns tillegg. Rammen for oppgjøret i frontfaget danner norm for oppgjørene som følger, og når det går godt i industrien, blir lønnsstilleggene høye også i de delene av næringslivet der lønnsomheten er lavere. Bedrifter som er mer skjermet fra konkurranse fra utlandet, vil i større grad kunne velte økte lønnskostnader over i prisene.

Vi kunne fått prisveksten raskere ned hvis vi hadde hevet renten mer i årene bak oss. Når vi ikke har hevet

renten mer enn det vi har gjort, skyldes det at vi har lagt stor vekt på hensynet til sysselsettingen. Vi har ikke ønsket å bremse økonomien mer enn nødvendig. Det har kommet til uttrykk i prognosene våre, som har vist at det ville ta tid før prisveksten kom tilbake til målet.

Etter å ha holdt renten uendret gjennom 2024 mente vi i fjor sommer at det var riktig å lette litt på bremsen. Vi mente at en forsiktig normalisering av renten ville legge til rette for at prisveksten ville komme ned til målet innen rimelig tid, uten at arbeidsledigheten ville øke mye. Vi satte ned renten i juni og september og så for oss å sette renten videre ned i 2026.

(Figur: Renten er satt opp)

De økonomiske utsiktene endret seg imidlertid, og i stedet har vi altså satt renten opp.

De siste månedene har vi fått informasjon som tyder på at inflasjonen vil bli høyere fremover enn vi så for oss ved inngangen til året. Prisveksten har vært høyere enn ventet, og lønnsveksten i år ser ut til å bli høyere enn det vi tidligere hadde sett for oss. Etter krigsutbruddet i Midtøsten i slutten av februar har dessuten prisene på olje og flere andre råvarer steget mye. Det vil trolig løfte prisveksten ytterligere.

I den siste renteprognosen vår fra mars åpnet vi for at det kunne bli behov for å sette renten videre opp senere i år, men vi ser ikke nå for oss at renten skal mye opp.

(Figur: Utsikter til noe høyere ledighet og lavere prisvekst etter hvert)

Prognosene fra mars indikerer at lønnsveksten vil avta videre de neste årene, og at prisveksten avtar til 2 pst. i 2029. Renten vil bidra til å kjøle ned økonomien, og vi anslår at den registrerte arbeidsledigheten vil øke noe, om lag til nivåene den var på i perioden før pandemien. En høyere rente vil gi økte utgifter for dem som har lån, men det er utsikter til at lønningene vil stige mer enn prisene, og til at de fleste vil få bedre råd – også når vi tar hensyn til de økte renteutgiftene.

(Figur: Kraftig oppgang i oljeprisen)

At vi denne uken besluttet å sette opp renten, skyldes altså ikke bare at prisene på olje og andre råvarer har økt, men det er en del av forklaringen. Noen mener at vi ikke bør reagere på økt prisvekst som er utløst av oppgang i prisen på olje eller andre forhold vi ikke kan påvirke, så la meg si litt mer om det.

Norges Bank kan selvfølgelig ikke påvirke prisene i internasjonale energimarkeder, men det betyr ikke at vi kan se bort fra dem når vi setter renten.

Høyere pris på olje og andre råvarer vil trolig dempe den økonomiske aktiviteten hos våre handelspartnere, og det vil kunne dempe aktiviteten hos noen norske eksportbedrifter, men det er også forhold som kan løfte aktiviteten i norsk økonomi. Siden Norge eksporterer mye råvarer, vil høyere priser på varer som olje og alu-

minium kunne gi økt lønnsomhet og høyere aktivitet i deler av industrien. Analysene vi har gjort, tyder på at de samlede virkningene på aktiviteten i norsk økonomi trolig ikke vil bli så store.

Inflasjonen vil imidlertid trolig bli høyere. Høyere priser på olje og andre råvarer treffer husholdningene direkte gjennom f.eks. økte priser på bensin og diesel, og indirekte ved at flyselskaper og andre virksomheter får høyere kostnader, som i neste omgang kan veltes over i prisene ut til forbrukerne. I tillegg kan økt lønnsomhet i eksportindustrien bidra til høyere lønnsvekst.

Ved å heve renten bidrar vi til at prisveksten kommer ned. At en høyere rente virker dempende på inflasjonen, har vi godt belegg for i både norsk og internasjonal forskning.

Renten påvirker økonomien gjennom flere kanaler. Én kanal kan være at økt rente gir økte kostnader for bedriftene, som bedriftene kan søke å velte over i sine priser. Økt rente kan bidra til at utleiende setter opp husleiene. En høyere rente vil samtidig dempe prisveksten gjennom andre kanaler, og forskningslitteraturen finner at over tid er det de kanalene som demper inflasjonen, som dominerer.

En høyere rente bidrar til at folk strammer inn på forbruket og bedrifter investerer mindre, slik at etterspørselen etter varer og tjenester reduseres. Det bidrar i neste omgang til lavere vekst i priser og lønninger.

(Figur: Sterkere krone)

En høyere rente vil i tillegg normalt gi en sterkere krone. Det er mange forhold som påvirker utviklingen i kronkursen, men vi har godt belegg for at renteforskjellen mellom Norge og utlandet betyr noe for kursen. Så langt i år har kronen styrket seg, og målt ved den importveide kursindeksen er den nå på sitt sterkeste nivå siden slutten av 2022. En sterkere krone demper prisveksten på det vi importerer fra utlandet. En sterkere krone vil også redusere lønnsomheten i eksportnæringene, og vil dermed kunne bidra til å dempe lønnsveksten.

Selv om vi ikke kan påvirke prisene på olje og andre råvarer, kan vi påvirke ringvirkningene til prisene her hjemme og motvirke at de økte råvareprisene blir starten på en oppgang i prisene på mange varer og tjenester. Vi må reagere når det blir utsikter til høy prisvekst, selv om prisveksten er utløst av forhold Norges Bank ikke kan påvirke.

Hva som utløser prisveksten, har likevel betydning for hvor mye vi reagerer med renten. Når prisveksten er utløst av et tilbudssidesjokk som også demper aktiviteten, oppstår et dilemma i pengepolitikken. Det er fordi en høyere rente vil dempe prisveksten, men samtidig kjøle økonomien ytterligere ned. Siden vi også legger vekt på hensynet til at flest mulig er i jobb, vil vi normalt reagere mindre med renten når prisveksten skyldes for-

hold på tilbudssiden av økonomien enn dersom prisveksten skyldes høy etterspørsel og høyt press i økonomien.

Oppgangen i olje- og råvareprisene har kommet i en situasjon der prisveksten allerede har ligget over målet i flere år. Høy prisvekst over tid kan føre til at husholdninger og bedrifter begynner å planlegge for at prisveksten holder seg høy. For eksempel må bedrifter som skal fastsette utsalgspriser for en periode fremover, gjøre seg opp en mening om hvordan andre priser og kostnader vil utvikle seg. Dersom de har vent seg til at prisene stiger raskt, kan de legge til grunn at de vil gjøre det også fremover, og justere opp sine utsalgspriser i tråd med det. Gjennom slike mekanismer er det en risiko for at prisveksten blir mer seiglivet og vanskeligere å få ned igjen.

I finansmarkedene er det mange som legger til grunn at vi vil reagere med høyere rente når det blir utsikter til økt prisvekst. Denne tilliten til inflasjonsmålet er verdifull, og den hjelper oss med å holde prisveksten lav og stabil. La meg ta et eksempel: Da Statistisk sentralbyrå tidligere i år publiserte tall for konsumprisene som var høyere enn ventet, steg markedrentene, og kronen styrket seg. En sterkere krone bidrar til å dempe prisveksten. Markedsaktørens forventninger om at vi ville reagere med renten for å dempe prisveksten, bidro dermed i seg selv til å dempe den.

Virkingen av renten kan altså ikke bare måles ut fra hvordan én enkelt renteendring påvirker økonomien. Hvis vi over tid hadde unnlatt å reagere på utsikter til høy inflasjon, kunne vi risikert at tilliten til inflasjonsmålet glipper. Da kunne kronen svekket seg mye og prisene fortsette å stige raskt. Skulle det skje, ville vi måtte heve renten mye for å få inflasjonen ned igjen, og kostnadene i form av tapte arbeidsplasser kunne blitt høye.

La meg avslutte. I år er det 25 år siden vi fikk et inflasjonsmål for pengepolitikken i Norge. Nå skal mandatet gjennomgås. Etter min vurdering er erfaringene med dagens bestemmelse gode, og her jeg står i dag, kan jeg ikke se for meg et bedre alternativ enn fleksibel inflasjonsstyring. Det utelukker ikke at det kan være rom for noen justeringer, eller at vi i fremtiden vil se behov for større endringer.

Mandatet innebærer at vi ikke skal være ensidig opptatt av inflasjonen, men også bidra til at flest mulig har en jobb. Vi tolker mandatet som at vi skal legge stor vekt på hensynet til sysselsettingen – også når prisveksten avviker mye fra målet. Det har vi gjort i årene bak oss, og det vil vi også gjøre fremover.

Likevel kan vi ikke miste målet om lav og stabil inflasjon av syne. Pengepolitikkenes hovedoppgave er å gi økonomien et nominelt anker. I det lange løp er det heller ikke mulig å bytte til seg flere arbeidsplasser mot å

godta at prisene stiger raskere. Lav og stabil prisvekst er en forutsetning for at økonomien skal fungere godt, og gir også et best mulig grunnlag for høy verdiskaping og sysselsetting over tid.

Da ser jeg frem til å svare på spørsmålene deres.

Møtelederen: Takk skal du ha.

Da har jeg foreløpig inntegnet Tellef Inge Mørland, Jørgen H. Kristiansen, Marthe Hammer, Hans Andreas Limi og meg selv, og så tar jeg imot flere.

Da tror jeg at jeg har fått med meg alle, og så tar jeg en oppsamling til slutt, før vi stiller det siste spørsmålet, sånn at vi får fordelt tiden.

Da starter vi med Tellef Inge Mørland, som er sakens ordfører.

Vi har nå 42 minutter til spørsmål og svar, så jeg må understreke at det er viktig at komiteen stiller korte og konsise spørsmål, sånn at sentralbanksjefen også får tid til å svare på spørsmålene våre.

Vær så god, Mørland!

Tellef Inge Mørland (A): Takk skal du ha, og takk til sentralbanksjefen for en grundig gjennomgang.

Sentralbanksjefen var innom både prisvekst, naturlig nok, og også våre nabolands inflasjon samt husleiepriser. Hun avsluttet med mandatet som man nå skal se på.

Mitt første spørsmål går likevel i retning av grunnlaget for beregning av inflasjon, og da med utgangspunkt i en sak Aftenposten har i dag. Der sammenligner de nettopp med svenskene og deres inflasjon og måten den beregnes på der, der det konkluderes med at dersom svenskene hadde målt med norsk metode, ville faktisk inflasjonen vært høyere i Sverige enn i Norge. Man ser også at i Norge veier boligutgifter gjennom leieprisene mye tynge, og økonomen Jan Ludvig Andreassen mener at jo mer man øker renta, jo mer øker husleia, og desto mer øker inflasjonen. Det var sentralbanksjefen også så vidt inne på.

I den prosessen der man skal sette renta i Norge og se på prisveksten, tenker sentralbanksjefen at man også burde sett på om vi har et riktig grunnlag for å beregne prisveksten i Norge, opp mot nettopp det at Sverige gjør det på en veldig annerledes måte?

Mitt andre spørsmål går på forutsigbarhet på renta, for det kan jo være nesten like viktig som nivået. Sentralbanksjefen gjentok nå at man hele tiden har ligget over nivået på inflasjonen. Likevel satte man ned renta to ganger og signaliserte ytterligere rentenedgang. Nå har man den motsatte tilnærmingen. Er det noe man fra sentralbanksjefens side i etterkant av det siste årets signaler tenker at man bør gjøre annerledes framover, for i hvert fall å gi noe mer forutsigbarhet? Altså: Var det feil å sette ned renta, all den tid man nå ikke bare begrunner det med situasjonen rundt Hormuzstredet og oljeprisene?

Det siste spørsmålet mitt, som sentralbanksjefen kanskje ikke vil si så mye om, er: Har sentralbanksjefen en frykt for at denne renteoppgangen kan utløse nye krav og nye tiltak politisk som følge av at folk vil oppleve en mer krevende økonomisk situasjon, med referanse til det som er gjennomført av avgiftskutt på bensin- og dieselpriiser? Og i oppfølgingen av det: Sverige har jo gjort kutt både på det og på andre områder, der man kanskje isolert sett får redusert inflasjonen. Hvordan tenker sentralbanksjefen i så fall at sånne kutt på kortere sikt påvirker nettopp inflasjonsmålet?

Jørgen H. Kristiansen (KrF): Takk til sentralbanksjefen for en grundig og solid redegjørelse.

Jeg har tre litt forskjellige spørsmål.

Det første spørsmålet går på bankmarkedet. Hvis vi går tilbake til høsten 2008, hadde vi finanskrisen, og etter det var det en stor forståelse i Norge om at bankene måtte styrke egenkapitalen sin. Så ser vi når årene nå har gått, at veldig mange av bankene faktisk har styrket egenkapitalen sin. Samtidig ser vi at rentemarginen i Norge – og LO skal bl.a. si litt om dette etterpå – ligger på godt over 2 pst., mens den i våre naboland ligger på rett over 1 pst. Spørsmålet er om sentralbanksjefen har noen refleksjoner rundt om vi har et dysfunksjonelt bankmarked i Norge. Vi har selvfølgelig mange banker, vi har konkurranse, men det er åpenbart noe som er veldig annerledes i Norge. Det var det ene spørsmålet.

Det andre spørsmålet er: Hvordan stiller sentralbanksjefen seg til diskusjonen om å løfte prisvekstmålet, f.eks. til 2,5 pst.? Det kunne det vært nyttig å høre noen refleksjoner rundt.

Så til det siste spørsmålet: I høst, i forbindelse med statsbudsjettet, var det mange diskusjoner om hva et ekspansivt statsbudsjett er. Det ble vel sagt fra flere økonomer at det statsbudsjettet som ble vedtatt i høst, var lett ekspansivt. Jeg er litt usikker på om sentralbanksjefen er villig til det, men det hadde vært interessant å høre sentralbanksjefens refleksjoner. Hva ville være et nøytralt statsbudsjett? Hvis man da tenker at statsbudsjettet er 2 300 mrd. kr, hvor mange milliarder mindre må det være for at det skal være nøytralt, og ikke være prisdrivende?

Marthe Hammer (SV): Takk for orienteringen.

Det har i Norge i mange tiår vært et mål om full sysselsetting. Det vi ser nå, er at det er uenighet rundt ledighetstallene, spesielt basert på det sentralbanksjefen selv skriver rundt det i finansmarkedsmeldingen, og det som f.eks. LO skriver i sitt høringssvar. Vi ser at sysselsettingsutfordringene er bredere, og at det har vært en sterk vekst i unge ledige som søker fulltidsjobb og en sterk vekst i nyutdannede som ikke får jobb. Også i aldersgruppen 25 til 39 år er det en høy andel ledige. Når målet

i Norge har vært høy sysselsetting i veldig mange tiår, hvorfor fokuserer man da så mye på registrert ledighet som ikke inkluderer mange utenfor arbeid, men som likevel søker arbeid?

Så sier sentralbanksjefen at det vi risikerer nå, er at vi har en inflasjon som kan ende med å feste seg på et høyere nivå enn det vi ønsker oss, men er ikke alternativet en risiko for at vi ender med en arbeidsledighet som fester seg på et betydelig høyere nivå enn det som er målet?

Det er åpenbart også en uenighet rundt forskning. Det er internasjonal forskning som sier at inflasjonsforventningene har begrenset effekt på faktisk inflasjon. Norsk økonomi kjennetegnes spesielt av de institusjonelle særtrekkene, spesielt frontfagsmodellen, som bidrar til å forankre lønns- og prisutvikling og redusere risikoen for at inflasjonen fester seg på et vedvarende høyt nivå, noe LO sier i sitt høringssvar, og som også har vært utredet i NOU-er. Hvorfor legger da Norges Bank så stor vekt på inflasjonsforventningene, og at det kan bidra til at inflasjonen fester seg, når det åpenbart er faglig uenighet om det?

Møtelederen: Takk for gode spørsmål fra mine kolleger, men jeg har i hvert fall syv igjen på spørsmålslista, så jeg må oppfordre til litt kortere spørsmål, sånn at sentralbanksjefen skal rekke å svare.

Jeg refererer nå de som står igjen, sånn at jeg har fått med alle, for å fordele tida – for nå tar jeg ikke med noen flere. Jeg har Limi, Kristjánsson, Liland, Grande, Staahle, Jacobsen og Moflag. Er det noen jeg har oversett da? Det er det ikke, så da er det Limi – vær så god!

Hans Andreas Limi (FrP): Takk for det, og takk til sentralbanksjefen.

Jeg har to spørsmål. Det første er litt i samme gate som det Tellef Inge Mørland var inne på, og det er om sentralbanksjefen kan utdype litt mer begrunnelsen for de to rentenedsettelsene som ble gjennomført i fjor, og spesielt 1. juni, for det var jo åpenbart at markedet der ble veldig overrasket over at vi fikk et rentekutt. Det skapte også forhåpninger om at man kanskje ville få en ytterligere nedgang, noe som ble bekreftet i september – og så var det over.

Så gjelder det kapital situasjonen i det norske markedet. Kan sentralbanksjefen si litt om det, per i dag, og gjerne også sammenlignet med andre nordiske land, og spesielt da på venturekapitalsiden?

Mimir Kristjánsson (R): Takk også til sentralbanksjefen.

Jeg har tre spørsmål.

Det første handler om selve inflasjonsmålet, som virker veldig skrevet i stein, men som jo var 2,5 pst. fram til 2018, da det ble satt ned. Økonomen Knut Røed kalte

i en kronikk i DN nylig det inflasjonsmålet for mer eller mindre tilfeldig satt. Hva er det som er begrunnelsen for at inflasjonsmålet er 2 pst. og ikke 2,5 eller 3 pst., slik sentralbanksjefen ser det? Det var det første.

Det andre spørsmålet er en påstand fra Roger Bjørnstad i LO som jeg lurer på om sentralbanksjefen vil kommentere, nemlig at Norges Bank bruker ledigheten, altså økt ledighet, til å få bukt med inflasjonen. Er det tilfelle?

Så er det noe av det som har kommet fram i komiteens rådslagninger rundt renteøkningen som var nå. Der er det flere argumenter som også drar i motsatt retning – man veier jo alltid for og imot – knyttet til både ledighet blant nyutdannede og byggeaktivitet, men kanskje særlig interessant er det at flere i komiteen bekymrer seg for hvordan oljeprisen kan utvikle seg på sikt, osv. Vi er jo i en veldig ustabil verdenssituasjon akkurat nå og vet fra dag til dag og fra tweet til tweet veldig lite om hva som skjer knyttet til oljeprisen. Hvorfor var det da nødvendig å øke renta nå og ikke f.eks. vente til juni – når man rett og slett vet så lite om utviklingen framover?

Ingrid Liland (MDG): Takk til sentralbanksjefen for redegjørelsen.

Du nevner i redegjørelsen at det er forventet et noe redusert investeringsnivå på norsk sokkel, og det kan man jo tenke seg vil bidra til å kjøle ned økonomien. Samtidig er gjeldende politikk i Norge nå at leteaktiviteten skal være høy, og det kan også få følger for framtidig investeringsnivå. Jeg lurer på om du kan kommentere hvilken effekt det har, både det investeringsnivået vi har hatt i etterkant av oljeskattepakka og framover, hvis investeringsnivået holder seg høyt?

Hilde Grande (FrP): Takk for en veldig god orientering.

Mitt spørsmål går litt på det samme som andre egentlig har vært innom: inflasjonsmålet. Er det noe du tenker vi bør se på på nytt siden verdenssituasjonen har forandret seg ganske mye i de siste årene? Og tror sentralbanksjefen at en reduksjon av matmomsen, sånn som de har gjort det i Sverige, vil redusere inflasjonsmålet i Norge?

Tom Staahle (FrP): Takk for en god redegjørelse. Det er stilt en god del gode spørsmål her som sentralbanksjefen skal svare på.

Du knytter inflasjonsmålet veldig til renta. Det jeg egentlig savner her, er hvilke andre alternativer sentralbanksjefen kunne pekt på som relevante. Det er det ene.

Det er jo slik at vi snakker om hvordan vi skal styrke norsk økonomi. Det blir kanskje et litt vel politisk spørsmål som sentralbanksjefen ikke vil svare på, men jeg stiller det likevel: Hvilke tre konkrete reguleringer bør vi

fjerne for å styrke norsk økonomi? Det kan dere andre tenke på også.

Møtelederen: Da får vi se om Jacobsen har rukket å tenke seg om før sitt spørsmål – nei da. Vær så god, Jacobsen.

Frode Jacobsen (A): Jeg har to spørsmål. Sentralbanksjefen snakket en del i redegjørelsen om hvorvidt markedets forventninger i seg selv virker inn på hvordan Norges Bank vurderer situasjonen. Er det reelle forhold i økonomien, eller er det forventninger i markedet som styrer mest? Jeg håper i og for seg at det er det andre, men kan du utdype hvor mye vekt dere legger på markedets forventninger? Man kan jo spekulere i om spekulasjon mot krona også kan spille inn her.

Jørgen H. Kristiansen var inne på konkurransen i bankmarkedet. Kan sentralbanksjefen si noe om hun mener at konkurransen i bankmarkedet i Norge er for dårlig, og at det i seg selv gjør at man får høyere renter og kostnader i bankvirksomheten?

Møtelederen: Da er det meg selv til slutt, hvis det ikke er noen jeg har oversett. Flere av temaene er allerede spurt om av mine kollegaer, så jeg nøyer meg med ett spørsmål til slutt.

Vi ser selvfølgelig at det kommer ulike reaksjoner på at renta settes opp, og det treffer ulike deler av befolkningen, men også ulike næringer, ulikt. Det har særlig kommet reaksjoner fra byggenæringen og de som bygger boliger. De har også vært i en situasjon over flere år hvor høyere rentenivåer har påvirket aktiviteten. Kan sentralbanksjefen si noe om vurderingene knyttet til at renta treffer såpass ulikt, og at den for noen blir mer alvorlig enn for andre?

Det var det vi hadde av spørsmål, så da er det bare å sette i gang med å svare ut – og tusen takk for den gode redegjørelsen til å begynne med.

Ida Wolden Bache: Tusen takk skal dere ha for mange gode spørsmål. Nå har jeg forsøkt etter beste evne å notere, men hvis det er noe jeg ikke skulle svare på, må dere selvfølgelig be om at jeg utdyper noe etterpå.

La meg begynne med spørsmålet fra Mørland om måling av inflasjon og sammenligning med Sverige. Jeg tror jeg skal begynne med å si at det er flere grunner til at vi har et høyere rentenivå i Norge enn i Sverige. Det ene er at prisveksten i Sverige har kommet raskere ned og nå er lavere enn det den er her. Det har bl.a. sammenheng med at lønnsveksten i Sverige har vært lavere enn i Norge de siste årene. De har også hatt en svakere konjunktursituasjon. Det er nok de viktigste forholdene.

Det er riktig at konsumprisene måles ulikt i ulike land. Det er ikke bare forskjell mellom Norge og Sverige

– det er litt ulikheter på tvers av land. En av grunnene til det er knyttet til ulik behandling av husleie og selveieres bokostnader.

I mandatet vi har fått, er det den samlede konsumprisindeksen som vi skal styre. Den er det Statistisk sentralbyrå som produserer og publiserer. Jeg stoler på at de har gjort gode faglige vurderinger når de har landet på å måle bokostnadene på den måten som det er gjort der. Til det vil jeg også legge til at når vi vurderer inflasjonsutsiktene, ser vi på mange ulike mål for det vi kaller underliggende inflasjon, for å fange opp drivkreftene for prisveksten lenger frem. Da kan vi ta ut ulike komponenter og se på mange ulike mål for inflasjonen, og det gjør de også i andre land. Det er ikke sånn at vi bare stirrer på den samlede konsumprisindeksen. Vi prøver å danne oss et bilde av de mer underliggende drivkreftene.

I spørsmålet lå det også et spørsmål om vi kunne havne i en spiral der økte renter ga økte husleier, som ga økt prisvekst og som igjen ga økte renter. Som jeg nevnte i min innledning, kan det være sånn at noen utleiere setter opp husleiene når renten øker, og at du kan ha en sånn effekt på kort sikt, men over tid er det i forskningen altså godt belegg for at det er andre kanaler – de kanalene som da virker dempende på prisveksten – som dominerer. Altså vil en høyere rente over tid dempe prisveksten, bl.a. gjennom å påvirke etterspørselen etter varer og tjenester, og gjennom å påvirke valutakursen. Likevel utelukker det altså ikke at det kan ha en sånn effekt på kort sikt.

Det var flere som stilte spørsmål knyttet til beslutningene våre i fjor og kommunikasjonen. La meg aller først si at alle beslutninger vi tar, tar vi med utgangspunkt i det mandatet vi har fått og våre beste vurderinger av de økonomiske utsiktene på det tidspunktet vi tar beslutningene. Da vi satte renten ned i juni og fulgte opp med det i september, var vår vurdering at lønnsveksten var på vei ned, og at prisveksten også ville komme ned. Vi mente at en forsiktig normalisering – for det er viktig å understreke at vi ikke så for oss en stor nedgang i renten fremover – ville bidra til at vi fikk prisveksten tilbake til målet innen rimelig tid.

Så har utsiktene endret seg siden da. Vi har fått nye forstyrrelser. Det ene har vi pekt på knyttet til krigen i Midtøsten, men vi har også fått tall de siste månedene, etter årsskiftet, som tyder på at prisveksten har vært høyere enn det vi har lagt til grunn, og også tall som tyder på at lønnsveksten i år blir høyere enn det vi tidligere har lagt til grunn. Når renteutsiktene er endret, skyldes det at utsiktene for økonomien er endret. Det må vi forvente at også vil skje fremover.

Så til kommunikasjonen: Det er riktig at da vi satte renten ned i juni, kom det overraskende på mange av de

som fulgte oss, og på markedene. Vi er opptatt av å kommunisere forståelig og på en måte som gjør at de som følger oss, i størst mulig grad skal ha mulighet til å forutse hvordan vi vil reagere når det kommer ny informasjon. Over tid synes vi at vi har lyktes ganske godt med det. Når vi får nye tall for f.eks. prisveksten som er høyere enn ventet, vil markedsrentene normalt reagere i samme retning som vi justerer vår rentebane. Vi vil ikke alltid lykkes fullt ut med det, og kanskje var juni et eksempel på det, men det som alltid vil være førende for oss, er vår vurdering av de økonomiske utsiktene. Det er ikke alltid at de som følger oss, vurderer dem helt likt. Jeg tror ikke vi kan tenke oss at vi vil havne i en situasjon hvor vi er perfekt forutsigbare, men over tid mener jeg vi har lyktes godt med det.

Det er ikke noen tvil om at økonomien de siste årene har blitt truffet av mange store forstyrrelser. Utsiktene har skiftet raskt, og det har også gitt behov for å justere pengepolitikken. Det vi holder fast ved, er målene våre, og hvis utsiktene for økonomien endrer seg, må vi også justere renteutsiktene.

Så var det et spørsmål om våre tanker om at en renteheving kan utløse krav om nye tiltak. Det skal ikke jeg ha noen formening om, tror jeg. Vi forholder oss til at partene i arbeidslivet forhandler om lønn, og at det er de folkevalgte – dere – som tar beslutninger om finanspolitikken. Så legger vi det til grunn når vi får budsjettvedtak og når vi lager prognoser for utviklingen i norsk økonomi.

På spørsmål om reduserte avgifter: La meg snakke litt generelt om det. Det vil være sånn at virkningen av avgiftsreduksjon selvfølgelig vil avhenge av hvilken avgift som reduseres, i hvilken grad den inngår direkte i konsumprisindeksen, hvor varig den er, og ikke minst hvordan den finansieres. Det er vanskelig å gi et helt generelt svar på det, men hvis vi ser for oss at det er en varig reduksjon i en avgift som inngår direkte i konsumprisindeksen, vil den bidra til å dempe prisveksten i det første året etter at den avgiften er kuttet. Hvor mye vil jo avhenge i hvilken grad dette blir veltet over til forbrukerprisene. Det vi er opptatt av når vi setter renten, er utsiktene for aktiviteten i økonomien og prisveksten lenger frem. Da er det ikke sikkert at effektene vil være så store. Da kan det være effekter som trekker i litt ulik retning. Hvis du får lavere prisvekst i ett år, kan det føre til lavere prisvekst lenger frem, f.eks. ved at de som indekserer prisene sine mot konsumprisindeksen, justerer prisene mindre enn de ellers ville gjort. Du kan også få noen effekter gjennom lønnsdannelsen.

På den annen side vil jo også en avgiftsreduksjon bidra til høyere etterspørsel, høyere kjøpekraft og høyere aktivitet i økonomien – høyere aktivitet som igjen kan bidra til høyere prisvekst, og høyere aktivitet og høyere

prisvekst trekker i retning av en høyere rente. Den effekten på etterspørselen vil normalt være større jo større andel av denne avgiftsreduksjonen som er finansiert med bruk av oljepenger, så her kommer finansieringen inn. Jeg tror jeg har svart på de fleste av spørsmålene fra Mørland da.

Så er det et spørsmål fra Kristiansen knyttet til bankmarginer og konkurranse. På spørsmål om vi har et dysfunksjonelt bankmarked i Norge, vil jeg svare at jeg ikke har grunnlag for å si at vi har det. Helt overordnet er bankene i Norge solide. De har god kapitaldekning, også som følge av nettopp innstramming i kravene til kapital etter finanskrisen. Det gjør at de er robuste og kan håndtere økte utenlandstap uten å måtte stramme inn på kreditten. Det har trolig bidratt til at banksystemet i både Norge og flere andre land har klart å håndtere de store forstyrrelsene vi har hatt de siste årene, på en god måte, og fortsatt være robuste. Lønnsomheten i de norske bankene er god, også når vi sammenligner med andre land. Vi mener også at kapitaltilgangen til norske bedrifter og husholdninger, altså tilbudet av kreditt, gjennomgående er god.

Når det gjelder konkurransen, er det andre myndigheter som har ansvaret for å vurdere den. Vi mener at god konkurranse er viktig for et velfungerende marked. Hvis vi ser på konkurransen i utlånsmarkedet, er det tegn på at det er konkurranse der. Det har vært noen indikasjoner på at det kanskje har vært noe svakere konkurranse på innskuddsmarkedet, og der er det jo også foreslått noen tiltak for å bidra til økt konkurranse, som vi er positive til.

Så var det et spørsmål knyttet til statsbudsjettet og vår vurdering av ekspansiviteten i det. Der er det sånn at vi baserer oss på den informasjonen vi får fra Finansdepartementet og deres vurderinger av om dette budsjettet er ekspansivt eller ikke. Vi legger våre forutsetninger om pengebruken som Finansdepartementet legger til grunn, i våre prognoser. Der er det sånn at i årene vi har bak oss, har en ekspansiv finanspolitikk bidratt til å holde aktiviteten i norsk økonomi oppe, men så kan jeg også legge til at det ikke er endringer i innretningen av finanspolitikken som har bidratt til at vi nå de siste månedene og i mars justerte opp prognosen for renten her hjemme.

Så har det vært spørsmål knyttet til inflasjonsmålet, som nå er på 2 pst. Vi tar selvfølgelig utgangspunkt i det mandatet vi har fått. Vi tar oppdraget vårt på alvor, og vi skal sørge for at prisveksten over tid er nær 2 pst. Helt generelt, og da svarer jeg kanskje på spørsmål fra flere spørsmålsstillere, er det ikke mulig å tallfeste presist hva som er et optimalt inflasjonsmål, men som vi sa da dette sist var oppe før vi fikk et nytt inflasjonsmål i 2018, kan ikke vi se noen tungtveiende grunner til at vi skal ha et

annet inflasjonsmål enn i landene rundt oss, og det er altså 2 pst. Det er en vurdering vi står ved. Det er også sånn at i mange andre land har sentralbankenes mandat og strategi vært evaluert de siste årene, og da har det ikke vært på dagsordenen å endre inflasjonsmålet.

Jeg kan også legge til at det vil være noen kostnader ved å endre inflasjonsmål, som man også må ta hensyn til dersom man eventuelt skulle vedtatt det. Vi tenker at over tid er det det reelle rentenivået som har betydning for økonomien, altså renten fratrukket inflasjonen. Hvis du tenker deg en situasjon med et høyere inflasjonsmål over tid, vil det tilsi at det nominelle rentenivået også vil være tilsvarende høyere.

Nå har jeg gått i surr i rekkefølgen, men jeg skal likevel prøve å få svart på alle spørsmålene. Til Hammer om full sysselsetting: Ja, det er et overordnet mål for den økonomiske politikken i Norge, som pengepolitikken skal understøtte. I diskusjoner om hensynet til prisveksten versus sysselsettingen, vil jeg gjenta noe jeg sa i innledningen min, nemlig at på lang sikt er det ikke en konflikt mellom de to hensynene. Det er nettopp fordi lav og stabil prisvekst er viktig for at økonomien skal fungere godt, og da legger det også grunnlaget for høy verdiskaping og høy sysselsetting over tid. Vi kan altså ikke bytte til oss flere arbeidsplasser i det lange løp ved å godta at prisene stiger raskere.

Det vil altså være noen avveininger på kort sikt, og vi legger stor vekt på sysselsettingen. La meg også understreke at over tid er det andre forhold enn pengepolitikken som har størst betydning for nivået på sysselsettingen i Norge. Da tenker jeg på andre deler av den økonomiske politikken, lønnsdannelsen og selvfølgelig befolkningssammensetning, som er langt viktigere enn pengepolitikken, for nivået på sysselsettingen over tid.

Vi følger med på mange ulike mål på utviklingen i arbeidsmarkedet. Ja, vi lager prognoser for den registrerte ledigheten fordi vi over tid har erfart at det er en god indikator på press i økonomien, men fordi vi er opptatt av å bidra til flest mulig i jobb og er opptatt av hensynet til sysselsettingen, følger vi selvfølgelig også med på andre mål. Vi konstaterer at ja, arbeidskraftundersøkelsen indikerer at ledigheten har økt noe mer, og at noe av det skyldes at flere unge har meldt seg på arbeidsmarkedet. Flere av dem har kommet i jobb, og sysselsettingsandelen i de yngste arbeidsgruppene har steget, men det er også noen som ønsker jobb, som ikke har fått jobb. Sysselsettingsandelen samlet sett er nå fortsatt høyere enn det den var før pandemien, som jeg også viste i innledningen.

Vi ser på et bredt sett av indikatorer for utviklingen i arbeidsmarkedet. Vi har også fått med oss disse undersøkelsene som nå tilsier at det er vanskeligere for unge og nyutdannede å få jobb. Så langt ser vi ikke det i de bre-

de arbeidsmarkedstallene, f.eks. i arbeidskraftundersøkelsen, hvis vi ser på de unge med høy utdannelse, men det er noe vi selvfølgelig må følge med på. Dette følges det for øvrig med på i mange andre land også, fordi dette i noen grad kan knyttes – kanskje – til utviklingen av kunstig intelligens. Dette er noe vi vil ha oppmerksomhet rundt.

På spørsmålet om risikoen for at ledigheten fester seg på et høyt nivå, er det også et hensyn vi har med oss. Det var også en av grunnene til, da arbeidsledigheten steg så mye under pandemien, at vi hadde en svært lav rente og en ekspansiv pengepolitikk – nettopp fordi vi fryktet at ledigheten da skulle feste seg på det høye nivået. Nå viste det seg at det heldigvis ikke skjedde, men det var et viktig hensyn da vi ble utsatt for et kraftig tilbakeslag og en høy oppgang i ledigheten, slik vi gjorde under pandemien.

Det har vært flere spørsmål knyttet til denne risikoen for at prisveksten skal bite seg fast, og til inflasjonsforventningene. Når vi snakker om risikoen for at inflasjonen skal bite seg fast – det jeg tenker på da, er at når prisveksten har vært høy over en periode, kan det være mekanismer som bidrar til at den holder seg høy lenger. For eksempel bedrifter som skal fastsette priser, må ha en tanke om hvordan andre priser vil utvikle seg når de setter de prisene. Hvis disse prisene har steget mye i årene bak oss, er det nærliggende å tenke at bedriftene også kan legge det til grunn når de fastsetter sine priser. Sånne mekanismer har vi støtte for i forskningen, i både internasjonale og norske data, selv om det er uenighet om hvor sterke disse effektene er og hvordan forventningene dannes. Og forventningene har betydning i finansmarkedene. Dersom vi over tid ikke hadde reagert på utsikter til høy inflasjon – for det legger markedene til grunn – hadde vi kunnet risikere at kronkursen svekket seg, som i sin tur ville bidratt til at prisveksten holdt seg oppe lenger.

Til Limi: Det var spørsmål knyttet til rentebeslutningene i juni og september. Det tror jeg jeg har svart på i et tidligere svar – at vår vurdering er at tilgangen på kreditt for husholdninger og foretak i Norge samlet sett er god.

Så til spørsmål fra Staahle om sammenhengen. Jeg kommer ikke til å gi eksempler på tre reguleringer jeg mener bør fjernes, men jeg kan i den sammenhengen si at EU nå har en gjennomgang av reguleringen av bankene, hvor forenkling er et sentralt tema. Til det kan jeg si at vi mener at det er gode grunner til å se på muligheter for å forenkle et komplekst regelverk, men at det er viktig at det ikke går på bekostning av motstandskraften i bankene. Den er det viktig å bevare, ikke minst i en tid hvor de økonomiske utsiktene er så usikre som det de er nå.

Det ble påpekt at vi var spesielt opptatt av sammenhengen mellom rente og inflasjon, og det er det nok

grunner til, for det er det virkemiddelet vi har. Det betyr selvfølgelig ikke at det ikke er veldig mange andre forhold som påvirker inflasjonen over tid, og også andre deler av den økonomiske politikken og lønnsdannelsen. Men det er andres ansvar, og vi forholder oss til de beslutningene som blir tatt og de lønningene som blir fastsatt når vi setter renten.

På spørsmålet fra Jacobsen, oppfølgingen av dette med markedsforsventningene: La meg også si at det ikke er sånn at vi mener at tilliten til inflasjonsmålet i Norge nå står i fare. Vi opplever at den tilliten er der, ikke minst i finansmarkedene. Det så vi også tidligere i år, da vi fikk prisveksttall som var høyere enn forventet. Da reagerte markedene med å sende rentene opp, og kronen styrket seg, i en forventning om at vi også ville reagere for å få prisveksten tilbake til målet. Poenget vårt er at den tilliten ikke kan tas for gitt. Det er viktig at vi over tid har et systematisk handlingsmønster og reagerer på en måte som gjør at vi bevarer den tilliten, for hvis tilliten glipper, kan kostnadene bli store. Vi mener ikke at vi er i en slik situasjon nå at den tilliten ikke er til stede.

Så har det vært mye snakk om forventningene. Renten virker gjennom mange andre kanaler enn forventningene. Jeg har pekt på etterspørselen og kronkursen. Renten virker først og fremst gjennom andre kanaler. Det er selvfølgelig den faktiske utviklingen i økonomien – at vi nå har fått høyere prisvekst enn ventet, at det er utsikt til høyere lønnsvekst enn vi tidligere så for oss, og det faktum at vi har fått høyere olje- og råvarepriser som følge av krigen i Midtøsten, som løfter inflasjonsimpulsene ytterligere – som er bakteppet for at vi nå har satt renten opp.

Så til spørsmålet om petroleumsinvesteringene: Der vil jeg si at vi tar utgangspunkt i den faktiske utviklingen i petroleumsinvesteringene. Der har det vært sterk vekst i investeringene på norsk sokkel i kjølvannet av oljeskattepakken, og det er et av forholdene som har bidratt til å holde aktiviteten i norsk økonomi oppe. Hvordan petroleumsinvesteringene utvikler seg fremover, vil også ha betydning for aktiviteten i norsk økonomi. I det bildet vi tegner, vil de avta noe – her har vi prognoser fra senest i mars, hvor det bildet tilsier at de vil avta noe fremover.

Mens vi i årene bak oss har hatt en veldig sterk vekst i petroleumsinvesteringene, venter vi jo fremover at byggeaktiviteten vil ta seg noe opp igjen, og at forbruket vil være en viktig drivkraft bak veksten. Så har ikke vi gjort noen endringer i våre anslag på bakgrunn av de anonseringene som kom om leteaktivitet og tillatelser denne uken, men det må vi komme tilbake til når vi lager nye anslag i juni.

På spørsmål fra Grande om inflasjonsmålet tror jeg også at jeg har svart på det i andre spørsmål. Om spørsmålet knyttet til reduksjon i matmomsen, som jeg tror

jeg svarte litt generelt på: Det er ikke sånn at vi har gjort noen beregninger av effekten av det på norsk økonomi, også fordi det vil avhenge av hvordan det finansieres, men jeg forsøkte i hvert fall i stad å gi en mer generell forklaring på hvordan det kan tenkes å påvirke utsiktene.

Til spørsmålet fra Kristjánsson om nivået på 2 pst.: Det tror jeg også jeg har svart på. Du peker på at komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet har litt ulike synspunkter og trekker frem litt ulike risikofaktorer, og det gjør vi. Det gir en fin anledning for meg til å understreke at det er en komité som fastsetter renten. Det er selvfølgelig sånn at vi kommer inn i møtene med ulike vurderinger og synspunkter, og så har vi grundige diskusjoner basert på et omfattende beslutningsgrunnlag og analyser som vi får presentert av Norges Banks dyktige økonomer. Da er det ikke unaturlig at man peker på litt ulike risikoforhold. Det er ikke noen tvil om at det er usikkerhet om utviklingen fremover, ikke minst som følge av krigen i Midtøsten, men også andre forhold.

På spørsmålet om hvorfor ikke vente til juni: Det var sånn at vi vurderte å heve renten allerede i mars, men da landet vi på at vi ønsket å avvente mer informasjon om inflasjonsutsiktene, både på grunn av den uvanlig store usikkerheten om utfallet av krigen i Midtøsten og på grunn av usikkerhet om den underliggende inflasjonen. Siden da har vi fått informasjon som støtter opp under de vurderingene vi gjorde i mars av den underliggende prisveksten. Lønnsoppgjøret i frontfaget ga en ramme som lå nær vårt anslag på lønnsveksten, og så ser det nå ut til, basert på bl.a. fremtidsprisene, at det vil ta tid før forholdene i energimarkedene normaliserer seg, og at det vil bidra til et økt inflasjonspress. Det var bakgrunnen for at en enstemmig komité stilte seg bak beslutningen om å heve renten denne uken.

Det vil alltid være fristende å vente på mer informasjon fordi det er usikkerhet om de økonomiske utsikt-

ene. Hvis vi får informasjon som endrer vårt syn på de økonomiske utsiktene, vil vi også tilpasse renten til det når vi har møter senere i år.

Når vi setter opp renten, er det for å få prisveksten ned. Det vil bidra til å kjøle ned økonomien, og det har en kostnad ved at det kan gi økt arbeidsledighet, noe vi legger vekt på. Dersom vi bare var opptatt av å få prisveksten raskt ned, ville vi satt en høyere rente, men det gjør vi altså ikke fordi vi ikke ønsker å bremse økonomien mer enn det som er nødvendig.

Da var det byggenæringen. Det er helt riktig som møtelederen sier, at renten treffer ulike grupper av husholdninger ulikt, og også ulike næringer ulikt. Renteøkninger i perioden vi har bak oss, har truffet byggenæringen særlig hardt. Byggeaktiviteten har falt kraftig. Nedgangen stanset opp i fjor, og det var noen tegn til at den ville ta seg forsiktig opp igjen, men det er fortsatt lave tall for igangsettinger og lave tall for nyboligsalg, noe som tilsier at utviklingen kan være krevende i denne næringen også en stund fremover. Men vi venter altså at dette vil ta seg opp igjen etter hvert.

Dette er selvfølgelig en viktig del av det bildet vi har når vi setter renten, men vi har ett virkemiddel. Det kan ikke målrettes til ulike sektorer. Vi må ta utgangspunkt i den samlede veksten i norsk økonomi, og i årene vi har bak oss, er det altså andre forhold som har bidratt til at aktiviteten har holdt seg oppe. Det er det som må være vårt utgangspunkt. Så vil jeg legge til at vi setter opp renten for å få prisveksten ned. Det at prisveksten kommer ned, kommer alle til gode, også i byggenæringen.

Møtelederen: Det var perfekt timet fra sentralbank-sjefen. Det er godt gjort når man skal svare på så mange spørsmål.

Da sier vi tusen takk for både redegjørelsen og grundige svar på komiteens spørsmål. Vi tar da en pause i høringen og starter opp igjen kl. 10.15.

Høringen ble avbrutt kl. 10.00.

